…ХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

40-дэхи жэлээ гарана

…УРЯАД ҮНЭН

…СС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

№ 246 (10307) | 1963 оной октябриин 17, четверг | Сэн 2 мүнгэн

Түрүү комбайнернуудай дүршэл

Хүдөө ажахын элдэб машинануудые һайнаар заһабарилаад, бүтээсэтэйгээр хэрэглэхэ асуудал ехэ удха шанартай. Энэниие зүбөөр ойлгоһон Кабанскын үйлэдбэриин управлениин түрүү комбайнернууд даалһан машинануудаа һайнаар, саг болзортонь заһабарилан, ургаса хуряалгын үедэ бүтээсэ ехэтэйгээр ашаглаа.

Шергинскэ совхозой комбайнернууд Моксонов, Куржумов, Буянов, Оймороой совхозой комбайнер А. Димов, «Заветы Ильича» колхозой комбайнер Валехматов, «Прибайкалец» колхозой комбайнер Яжайтин, Кабанскын совхозой комбайнер Округин гэгшэд амжалта туйлана.

Жэшээ болгон Оймороой совхозой комбайнер Александр Димовэй ажал хүдэлмэри хараад үзэе. Энэ нүхэр «С-6» комбайнаа һайса заһабарилаад, саг болзортонь тоһодожо байдаг. Ургаса хуряалгын эхилхэһээ урдахана агрегадайнгаа гэшүүдтэй хөөрэлдэһэн, тарянай полиин захые сабшажа бэлдэһэн байгаа.

Нүхэр Димов минута бүхэниие зүбөөр хэрэглэхэ гэжэ оролдодог. Үглөөнэй 5 часһаа эхилээд, үдэшын 11 час болотор ажалладаг. Үглөөгүүр 1 час, час хахад соо комбайндаа техническэ харууһа хэдэг, хүдэлмэриин үедэ 4 час болоод лэ машинаяа үзэжэ, тоһодожо байдаг юм. Хуряалгын үедэ автомашинын дуталдаа һаа, бункертай тарягаа комбайнай ябууд дунда эртээнһээ сэбэрлэгдэһэн газарнуудта буулгадаг. Тарягаа гээлтэдэ оруулхагүйн тула доогуур хададаг, хоолос суглуулдаг түхеэрэлгэ хэһэн юм.

Комбайнайнгаа мотоор һайса заһабарилһанай ашаар түлишээ ехээр алмадаг. Халаандаа дунда зэргээр 12 гектар таряа хададаг, ажалайнь шанар һайн.

Александр Димовэй хүдэлмэриин дүй дүршэлтэй танилсажа, ажалдаа хэрэглэһэн комбайнернууд Оймороой совхоздо олон. Тэдэнэй тоодо тэрэнэй дүү хүбүүн Георгий Димов, Казаков, Карнышев гэгшэд оролсоно.

Мүн «Прибайкалец» колхозой комбайнер нүхэр Яжайтин баян дүршэлтэй механизаторнуудай нэгэн болоо. Энэ жэлэй ургаса хуряалгын үедэ 600 гектарай таряа хадаха социалис уялгатай аад, тэрэнээ бэелүүлхэ зорилгоор ехэ оролдолго гаргаа.

Һайнаар хүдэлһэнэй ашаар нүхэр Яжайтин ургаса хуряалгын урдахана абаһан уялгаяа дүүргэхэ дүтэлөө. Тэрэнэй ажалай шанар ходо һайн байдаг.

Н. Хазагаев.

…Арба һарын түсэб ахигдаа

…он жэлэй табадахи жэлэй түсэбөөр ажаллажа эхилхэдээ, Ципи… …приискын управлениин горнягууд алта малтаха 1963 оной дааба… …зорһоонь холо урид, октябриин 10-да дүүргэхэ гэһэн уялга аба… …аа.

…авлениин худэлмэришэд абаһан уялгаяа дүүргэһэн тухайгаа … Алта малтаха 10 һарын түсэб 108,7 процент дүүргэгдэв. Энээ… …элмэришэн бүхэндэ хубааһжа хараа һаа, тэдэнэй ажалай бүтээсэ … …ент болоно. Найма һарын туршада продукциин өөрынь үнэ [illegible] …тээр до шолуулагд һан байна.

…ябриин һа…ндэ [illegible] амжалтаар угтаха гэжэ зоригжоһон гор… …үйлэдбэриингөө арга боломжо элирүүлэн хэрэглэхые, туйлаһан … …а арьбадхахые оролдоно. Управлениин коллектив түсэбһөө га… … продукци гаргаха зорилготой байһанаа мэдүүлнэ.

…П. НАУМОВ, Ципиканай приискын управлениин начальник.
…П. КАРЕПОВ, партийна организациин секретарь.
…А. ГЛОТОВ, профсоюзай комитедэй түрүүлэгшын орлогшо.

…ХА ХУДАЛДАХА УЯЛГА ДҮҮРГЭГДЭЭ

…ажал манай «Байкал» …й гол һалбари боло… …имэл хадань, колхозой …шүүд адууһа малайн… толгой түргөөр оло… …жа, ашаг шэмэ абал… …рид дээшэлүүлхын ту… …үргэлжэ оролдоно.

…а ондо колхознай гү… …450 центнер мяха ху… …ар хараалаа һэн. …үнгэрһэн жэлэйхиһээ … ехэ байгаа. Колхозой… …шүүд октябриин 10-да … ехэ илалта туйлаба— …ндо 2481 центнер мяха …жа, социалис уялгаяа …оонь урид 31 центне… …үүлэн дүүргээ.

…алта туйлалгада кол… …алшад шиидхэхы үүр… …айба. Тэдэнэр лэ адуу… …аа һайнаар харууһал… …ган, томо мал гүрэн… …лдагдаа ха юм.

…а ондо эбэртэ бодо …элшээн таргалуулха …үдэй малшадай дун… Шойдон Бодеев Дор… …аров хоёр шалгараа. … Бодеев Соли нүхэр… …э голой эхиндэ 150 …сар харууһалаа. Зунай …алынь туранхайшаг, …уд һэн. Тэдэнээ зунай …огоондо таргалуулхын …эр һүниие илгангүй, …гоотой газар һэлгэжэ … бэлшээдэг байгаа. …н энэ гүүртын сарнууд бултадаа гүрэндэ тушаагдаа. Бүхы малынь тарганууд. Июль, август һарануудта толгой бүриинь шэгнүүр сүүдхын 860—890 граммаар нэмээгдээ. Шойдон Бодеев ажал хүдэлмэридөө амжалта туйлаһанай түлөө Буряадай АССР-эй 40 жэлэй ойн һайндэрөөр РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Хүндэлэлэй грамотаар шагнагдаһан юм.

Колхозоймнай мал Тудхалта, Оронгодой, Сэхир, Һүбэтэ, Мүльһэтэ гэхэ мэтэ нютагуудтахи 36 байрада үбэлжэдэг. Энэ олон байрануудые хүйтэнһөө урид заһабарилха хэрэгтэй бшуу. Мүнөө үбэлжэлгэдэ бэлэдхэлэй хүдэлмэри түлэг дундаа ябажа байнхай. Колхозой түб һууриндa дүтэхэнэ 100 тугалай багтаха дал баригдажа дүүрэхэ болоо. Тэндэ колхозоймнай мэдээжэ модошо дархан Цыбикжап Ринчинович Дымпиловэй хүтэлбэрилдэг 5 хүнһөө бүридэһэн барилгашадай бригада хүдэлнэ. Мүн Хабарзаан, Сэхир гэжэ нютагуудтахи малшадта 3 шэнэ байшан баригдажа дүүргэгдэхэ дүтэлөө.

Н. Ванчиков,
Зэдын «Байкал» колхозой партийна организациин секретарь.

Мухар-Шэбэрэй үйлэдбэриин управлениин «Заганский» колхозой шахан таргалуулагдадаг мал харууһалдаг Николай, Семен Хохловууд ажалай эрхим амжалта туйлана. Тэдэнэр үнгэрһэн 9 һарада малайнгаа тус бүриин шэгнүүрые сүүдхэдэ 1290 граммда хүргэжэ шадаа. Зураг дээрэ: Н. В. Хохлов, С. Ф. Хохлов:
С. ЦЫДЫПОВЭЙ фото.

Хүршэнэрһөө жэшээ абыт

Энэ жэлдэ сагай уларилай муу байһанһаа боложо, Хэжэнгын совхозой фермэнүүдтэ ургаса хуряалга зарим тэды үнжагайраа.

Тиигэбэшье механизаторнууд, таряашадай эршэмтэй шангаар, эмхитэй һайнаар хүдэлһэнэй ашаар октябриин 5 болотор бүхы ургаса гол түлэб хуряагдаад, гүрэндэ таряа худалдаха уялга үлүүлэн дүүргэгдээ. Мүн байгша ондо хамтадаа 4000 гаран га гэхэ гү, али урда урдынхиһаа ехэ намарай паар бэлдэжэ шадаһан байна.

— Намарынь паар горитойгоор хахалжа бэлдэжэрхибэл, хабарайнгаа тарилга богони болзорто тарижа дүүргэхэ арга олгохо байна ха юм. Мүн намар ороһон шииг нойтон газарай хүрьһэндэ һайн баригдана. Эдэ бүгэдые хараада абажа, 1000 га намарай паар хахалха түсэбтэй аад, 1200 гектар хахалаабди. Тиигээшье һаа, энэ хүдэлмэреэ газарай хүрэтэр зогсоохогүй гэжэ шиидээбди. Эндэмнай үбэлдөө саһан бага орожо, хабар болотор ходо һалхилаад, газарай хүрьһэ ехээр үлеэжэ гэмтээхэеэ һанадаг. Тиимэһээ намар хахалһан газарай хүрьһэ заабол тэгшэлэн даруулжа, нягтаруулдагбди,—гэжэ совхозой 2-дохи фермые эрхилэгшэ Б. Намдаков хэлэнэ.

Фермын трактористнар Иван Куприянов, Борис Матвеев гэгшэдэй хахалһан газарые харахада, нэгэшье далангүй, гүнзэгыгөөр элдүүрилһэн, хүрьһыень нягтаруулан жэгдэлһэн байна. Мүн тарялангайнгаа заха хярхаг һайса тойруулан хахаланхай. Намарай паар хахалалга дээрэ трактористнар Николай Хантаев, Иван Михайлов гэгшэд баһал һайнаар хүдэлөө.

Гэхэтэй хамта намарай паар ехээр, һайнаар хахалжа бэлдэхын тула совхозой фермэ бүхэн иигэжэ бултадаа үнэн зүрхэнһөө оролдоо гэхын аргагүй.

Жэшээнь, 1-дэхи фермые (эрхилэгшэнь нүхэр Жамсаранов, тракторно-тарян ажалай бригадын бригадыр нүхэр Дугарцыренов) хараад үзэгты. Эдэнэр хоёрдохи фермынхитэй тон адли эрхэ байдалтай байгаад, намарай паар хахалха түсэбөө хахадлаашьегүй. Энээнһээ байтагай, хэлэшэгүй муугаар хахалжа, агротехникын заабарииие оройдоо сахяагүй. Хахалһан газарынь харахада гүйхэн, эреэ марян, дутуу хахалагдаһан далан дүүрэн байна. Юрэл мүр гаргаад орхижорхиһон газаршье бии. Тарялангайнь заха хярхаг элдүүрилэгдээгүй.

Имэ «паарһаань» ямар үрэ гараха юм. Намарай паар хахалаабди гэжэ нэрэ зүүгээд, дээдын зургаанда тоо мэдээ үгэжэ, бэеэл мэхэлһэн хэрэг болоно бэшэ гү?

Н. Бочкин.
Хориин үйлэдбэриин управлени.

Һолоомоёо бүхыдэнь суглуулжа абая

Ниитын мал ажалые хүгжөөлгэдэ эгээн харюусалгатай үе — малай үбэлжэлгэ захалба. Манай республикын эрхэ байдалда энэ зургаа—долоон һарада үргэлжэлдэг гээшэ. Үбэлжэлгын үедэ адууһа малые зоотехническэ нормын ёһоор эдеэлүүлжэ шадаһан лэ ажахынууд тэдэнэйнгээ тоо толгой олошоруулжа, ашаг шэмыень дээшэлүүлдэг байна.

Хэрбээ үнеэдые бүдүүн, шэмэтэ тэжээлээр хүсэд хангаад, һайнаар харууһалаад байбал, жэлдээ тус бүриһөөнь дүрбэ-таба мянган литр һү һаажа болохо гэжэ манай түрүүшүүлэй дүй дүршэл гэршэлэн харуулна. Теэд тэжээлэй дутамаг дээрэһээ хабар, намарай сагта үнеэдые бэлшээридэ ябуулжа, нилээд ехэ ашаг шэмэнь алдагдана ха юм.

Зүгөөр республикын олонхи колхоз, совхозууд эбэртэ бодо малда, нэн түрүүн үнеэдтэ буйлуулжа эдюулхэдэ зохид тэжээл —һолоомоёо зүбөөр, аша үрэтэйгөөр хэрэглэжэ шаданагүй. Үнеэдые хооһон бэлшээридэ туухын орондо газаагаа барижа, ууралаар зөөлэрүүлһэн, талханай зүйлөөр амтаруулһан һолоомо эдюулбэл, хэды ехэ ашатайб.

Мэргэжэлтэдэй тооложо үзэхэдэ, ууралаар һайса зөөлэрүүлэгдэһэн һолоомон жиир үбһэнтэй тэмсэдэг гэжэ тодоруулагданхай. Тиимэһээ ниитын малые тэжээлээр хангалгада һолоомон ехэхэн һуури эзэлхэ зэргэтэй.

Мүнөө үедэ колхоз, совхозууд һолоомоёо түлэг суглуулжа, һүрилжэ, малай үбэлжөөндэ зөөжэ байна. Энэ хүдэлмэри Түнхэнэй, Баргажанай, Хориин үйлэдбэриин управленинүүдэй ажахынуудта урагшатайгаар ябуулагдана. Түнхэнэй үйлэдбэриин управленидэ энэ хүдэлмэри дүүргэгдэхэнь.

Энэ жэлдэ олохон ажахынууд һолоомоёо нарин нягтаар суглуулжа, үбһэн мэтэ һайнаар һүрилжэ абана. Жэшээнь, Зэдын үйлэдбэриин управлениин «Красный Октябрь» колхозой хүтэлбэрилэгшэд һолоомо хуряалгада, тэрэниие малай үбэлжөөндэ зөөхэ хүдэлмэридэ колхознигуудаа олоор хабаадуулжа шадаа. Энээнэй ашаар поли дээрэхи һолоомон бүхыдөө суглуулагдажа, малай байрын газаа зөөгдэжэ, зохидоор һүрилэгдэжэ дүүрэхэеэ байнхай. Мүн эндэхи Борьёогой, Ториин совхозуудта, Мухар-Шэбэрэй үйлэдбэриин управлениин Ждановай нэрэмжэтэ колхоздо, Хяагтын управлениин Пограничнэ совхоздо болон бусад зарим ажахынуудта һолоомониинь һүрилэгдэжэ, үбһэн мэтэ хэмжэгдэжэ, актаар тушаагдан абтана. Хориин управлениин ажахынуудта поли дээрэ гээгдэһэн һолоомон тракторна тармуураар суглуулагдана.

Теэд энэ шухала хүдэлмэри хаа хаанагүй иимэ урагшатайгаар ябуулагдана гэхын аргагүй. Урдынхидаал адли тэрэниие тоохогүй, бүхэли үбэлдөө бухалаарнь хэбтүүлжэ, адуу малдаа гэшхүүлжэ, миин хосороодог баримтанууд энэ жэлдэшье үзэгдэнэ. Мухар-Шэбэрэй управлениин олонхи ажахынуудта һолоомон миин обоологдоод лэ орхигдошоно, ехэнхи тарялан дээрэнь тэрэ бухалаараа хэбтэнэ. Имэрхүү байдал Улаан-Үдын, Хяагтын, Зэдын үйлэдбэриин управленинүүдэй олохон колхоз, совхозуудта ушарна.

Эдэ управленинүүдэй гэдэргэ татаһанһаа боложо, республика дотор тарялангай миил гурбаһай нэгэ хуби дээрэхи һолоомон хуряагдаад байна. Тиихэдэ олохон газарта һолоомон хайша хэрэгээр, һаланаар хуряагдана. Жэшээнь, Улаан-Үдын үйлэдбэриин управлениин ажахынууд гектар бүриһөө оройдоол 1,3 центнер һолоомо хуряана.

Ниитын малай тэжээлдэ нилээд ехэ нэмэри болохо һолоомо хуряалгада хайша хэрэгээр, харюусалгагүйгөөр хандаха, тэрэниие иишэ тиишэнь үрихэ гээшэ гэмтэ ябадал мүн. Тиимэһээ колхоз, совхозуудай партийна организацинууд, хүдөөгэй үйлэдбэриин парткомууд энэ шухала хэрэгые үдэр бүриингөө хиналтада абажа, эдэ үдэрнүүдтэ һолоомо һүрилхэ, үбэлжөөндэ зөөхэ хүдэлмэриие сүм дүүргэхээр бодото хэмжээ абаха уялгатай.

Һолоомо суглуулжа һүрилхэ, тэрэниие малай үбэлжөөнэй газаа зөөхэ гээшэ удха шанарайнгаа талаар үбһэ хуряалгатай тэнсэмээр. Ушар имэһээ колхоз, совхозуудай хүтэлбэрилэгшэд, тэндэхи партийна организацинууд энэ хүдэлмэридэ шадаал һаа олон хүнүүдые, техникэ табижа, тэдэнэй дунда социалис мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлжэ, ажалай түрүүшүүлые али болохоор урмашуулха уялгатай.

Һүрилэгдэһэн, малай байрын газаа оруулагдаһан һолоомон хэмжэгдэжэ, бүхыдөө хорёологдоод, фуражирта гү, али фермые даагшадта актаар даалгаха шухала. Һолоомо суглуулха, һүрилхэ хүдэлмэридэ ябалсаагүй аад, тэрэниие үбэршэлхэ, хулгайлха ябадалтай эрид шууд тэмсэхэ хэрэгтэй. Партийно-гүрэнэй хиналтын комитедүүд, тэдэндэ туһалха бүлэгүүд болон постнууд малай энэ тэжээлдэ хайхарамжагүйгөөр хандадаг, тэрэниие үридэг, хулгайлдаг хүнүүдтэй эбсэшэгүйгөөр тэмсэхэ хэрэгтэй.

Һолоомоёо нарин нягтаар суглуулжа абахынгаа хажуугаар тэрэнээ хэршэжэ, ууралаар дэбтээжэ, малда эдюулхэ хүдэлмэриие мүнөөнһөө эхилхэ эрилтэ табигдана. Тэрэнэй түлөө эбэртэ бодо малай, нэн түрүүн үнеэдэй үбэлжэхэ газарнуудаар һолоомо хэршэдэг машинануудые тодхожо, һолоомо ууралаар зөөлэрүүлхэ тусхай түхеэрэлгэ яаралтайгаар бүтээхэ шухала. Һолоомые ууралаар зөөлэрүүлэнгүйгөөр, тэрэниие хуурайгаар малай хүл доро хаяжа үгэдэг муу заншалтай эрид шууд тэмсэхэ саг срээ.

Нүхэд колхознигууд, совхозуудай хүдэлмэришэд! Ниитын малай тэжээлдэ нилээд ехэ нэмэри болохо һолоомоёо ойрын үдэрнүүдтэ сүм хуряажа абаха, эзэн ёһоор тэрэниие һүрилхэ хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадая.

Хмельницкэ үйлэдбэриин управлениин ажалшадай уряада харюу

Улаан-Үдын үйлэдбэриин управлениин „Гигант“ колхоз экономикоёо хүгжөөхэ хэмжээнүүдые хараална

«Гээгдэнги колхоз, совхозуудай экономикые хүгжөөхэ зарим асуудалнууд тухай» КПСС-эй ЦК-гай Президиумдэ нүхэр Н. С. Хрущевой эльгээһэн бэшэгые баримталан, Улаан-Үдын управлениин «Гигант» колхозой правлени болон партийна организаци ойрын хоёр жэлэй туршада гээгдэлһээ зайсан гараха, экономикоёо хүгжөөхэ талаар һайса бодомжолһон, тоо баримтаар тодорхойлогдоһон хэмжээ ябуулгануудые хараалан зохёоһон байна. Энээндэнь республикын Хүдөө ажахын продуктнуудые абаха, бэлэдхэхэ министерствын, Улаан-Үдын колхоз, совхозуудай үйлэдбэриин управлениин мэргэжэлтэд туһалһан байха юм.

Тус колхозой экономикоёо хайшан гэжэ гээгдэлһээ гаргаха, ажахыгаа яажа аша үрэ ехэтэйгээр эрхилхэ талаар хараалһан хэмжээ ябуулганууд тухайгаа тус колхозой түрүүлэгшэ нүхэр Афанасьев республикын Министрнүүдэй Соведэй заседани дээрэ һая элидхэбэ.

Энэ артелиин экономическа талаараа гээгдэлдэ ороһон ушар шалтагаан хадаа гол түлэб тус колхозой урда байһан хүтэлбэрилэгшэдэй олон һалбарита ажахыгаа муугаар эрхилһэнэй, экономическа һайн үндэһэ һуури байгуулангүй ажалай түлөөһые мүнгэн тоосоон дээрэ оруулһан ябадалһаа, хүдөө ажахын Уставай зарим шухала эрилтэнүүдэй хазагайруулагдадаг байһанһаа, тэрэшэлэн ажалай журамай муу, эмхи гуримгүй байһан дээрэһээ болоо гэжэ элидхэлшэ тэмдэглэбэ.

Ажалай журамай һула байһан ушарһаа боложо, колхозой олохон гэшүүд хубиингаа ажахыда ехээр дашуурдаг, ниитынгээ ажалда хайша хэрэгээр, ёһо тэдысэ хандадаг болоһон зэргэтэй. Тэрээнһээ боложо нилээд олон хүн колхозой ажал хүдэлмэридэ оройдоо хабаададаггүй гү, али һали боли хүдэлдэг байна. Зарим айлнууд хубиингаа ажахыда хэтэрмэ олон мал, шубуу баридаг болонхой. Колхознигуудай бууса шадарай газарай хэмжээн гуримшуулагдаагүй байһаар.

Ушар имэһээ «Гигант» колхозой экономико һүүлэй жэлнүүдтэ эрид һуларһан, үри шэридэ ехээр ороһон, артелиин гэшүүдэй олзо доходшье бага болоһон зэргэтэй. Һүүлэй жэлнүүдтэ хүдөө ажахын продуктнууд һураггүй багаар абтадаг, газар болон мал ажал ашаг үрэ багатайгаар эрхилэгдэнэ. Тус колхоз хүдөө ажахын мэргэжэлтэдээр, шадабаритай бригадирнуудаар, фермые даагшадаар мүнөө болотороо хүсэд хангагдаагүй байһаар.

Ойрын хоёр жэл соо бэелүүлэгдэхээр хараалагдаһан хэмжээ ябуулганууд тухайгаа элидхэлшэ тогтобо. Тэрэ хэмжээ ябуулганууд дотор илангаяа адууһамалай үүлтэр һайжаруулжа, ашаг шэмыень эрид дээшэлүүлхэ, тарянай болон сабшалангай газар аша үрэ ехэтэйгээр ашаглаха, шэнэ газар ехээр элдүүрилжэ, тарялангаа үргэдхэхэ тухай асуудалнууд тодорхойлогдоно. Тус артель город шадарай ажахы байһан туладаа хартаабха, овощ ехээр абадаг болохо гэһэн хараа шэглэлтэйгээр ажахыгаа эрхилхээр элирхэйлэгдэбэ. Гадна тарянай газарай хахадынь уһалагдаха дүүрэн аргатай туладань уһалууриин системые һайжаруулха тушаа анхарал хандуулагдаха байна.

Ажалай бүтээсын нормо, тэрэнэй түлөөһэнэй гурим дахин хаража үзэхэ, колхозой эрхэ байдалда таарамжатай болгохо, хүдөө ажахын Устав шэнэдхэн хубилгаха, колхознигуудай бууса шадарай газарай хэмжээе гуримшуулха гэхэ мэтын шухала асуудалнууд ойрын сагта шиидхэгдэхэ зэргэтэй.

Зохёогдоһон тус хэмжээ ябуулгануудые һайса зүбшэн хэлсэһэнэй удаа республикын Министрнүүдэй Совет зарим тэды шухала ажаглалтануудые оруулжа, гол түлэб тэрэ хэмжээ ябуулгануудые һайшааха гэһэн шиидхэбэри баталан абаа. Экономическа талаараа һула, гээгдэнги ажахы болохо «Гигант» колхозой хараалһан хэмжээ ябуулганудай гол асуудалнууд тодорхойгоор республикын газетэнүүдэй хуудаһанда хожом толилогдохо байна.

Республикын колхоз, совхозуудта намарай паар хахалха, …үрэһэ хүрэнгэ хааха хүдэлмэриин ябаса тухай

1963 оной октябриин 15-най мэдээн

(Түсэбэй дүүргэлтэ процентээр).

…бэриин …ленинүүд, …гууд	Намарай паар хахалалга	Бүхыдөө орооһото бобово ургамалнуудай үрэһэнэй хаагдаһаниинь	Тэрэ тоодо горохой үрэһэн	Хартаабхын үрэһэн
…най	59	100,4	100,3	71
	59	94	5	72
…ын	68	101	61	87
…и	63	95	21	55
…Шэбэрэй	43	100,5	26	81
…й	95	101	54	73
…Үдын	52	98	29	46
	46	102	64	58
…и	—	43	—	28

…ССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

…Петр Абрамович Афанасенкада Буряадай АССР-эй …габьяата техник гэһэн нэрэ зэргэ олгохо тухай

…убликын ой модоной промышленностиие хүгжөөхэ …ехэ габьяатай байһанайнь түлөө, 50 наһа хүрэһэн… …шарамдуулан, Зүүн-Сибириин совнархозой ой модо… …хын, ой модоной промышленностиин управлениин …ик Афанасенко Петр Абрамовичта Буряадай АССР… …ята техник гэһэн хүндэтэ нэрэ зэргэ олгохо.

…адай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшын орлогшо К. КРЫЛОВА.
…адай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй секретарь Л. САБУРОВ

…э город. Соведүүдэй байшан.
…ой октябриин 10.

РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

А. И. Козельдэ РСФСР-эй габьяата барилгашан гэһэн хүндэтэ нэрэ зэргэ олгохо тухай

Барилгада аша габьяатай байһанайнь түлөө СССР-эй энергетикэ ба электрификациин Главсельэлектросетьстрой гэжэ гүрэнэй үйлэдбэриин комитедэй Буряадтахи «Сельэлектростройн» барилга хабсаралгын управлениин начальник Андрей Иванович **Козельдэ РСФСР-эй габьяата барилгашан** гэһэн хүндэтэ нэрэ зэргэ олгохо.

РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Н. ИГНАТОВ.
РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь С. ОРЛОВ.

Москва. 1963 оной октябриин 14.

КПСС-эй XXII СЪЕЗДЫН ТУГ ДОРО

(Болоһоор хоёрдохи жэлэйнь ойдо)

Советскэ Союзай Коммунис партиин XXII съездын нээгдэһэнһээ хойшо тэбхэр хоёр жэл үнгэрбэ. Манай үе сагта болоһон түүхэтэ тэрэ үдэрые баяр баясхалантайгаар дурсан тэмдэглэнэбди. Съездын агуу ехэ удха шанарынь нэн түрүүндэ юун бэ гэхэдэ, КПСС-эй шэнэ Программа баталан абаа. Тиигэжэ социализм байгуулгын бодото хэрэгые, бүхы дэлхэйн революционно хүдэлөөнэй дүй дүршэлые зүбөөр согсолһон, газар дэлхэй дээрэ Эб найрамдал, Ажал, Эрхэ сүлөө, Адли тэгшэ эрхэ, Ахадүүгэй хани барисаа, Зол жаргал түхөөхэ гэһэн коммунизм байгуулгын гол шата, шухала зорилгонуудые хараалһан байна.

Мүнөө сагай Коммунис Манифест гэжэ тоологдодог Программын үгүүлэл бүхэниинь агууехэ Ленинэй сэсэн мэргэн заабариһаа үндэһэтэй. Программа дотор экономическа, политическэ, социальна талаар эрид ехэ хубилалтанууд хараалагдажа, тэдэнэй бэелэлгын ашаар манай орондо хорин жэлэй туршада гол түлэб коммунис общество тогтоохо гэһэн зорилгонууд тодорхойлогдонхой.

«Коммунис партяараа ударидуулагша Советскэ Союзай арадууд,— гэжэ Н. С. Хрущев хэлээ һэн,— марксизм-ленинизмын үзэл сурталые хүтэлбэри болгон, орон доторюо коммунис общество байгуулхын түлөө тэмсэлэй туг үндэр дээрэ үргэбэ гэжэ шэнэ Программа баталан абахадаа XXII съездэмнай бүхы дэлхэйдэ этигэл омогтойгоор тунхаглаба. Коммунис общество байгуулха зорилго хадаа партиин болон арадай бодото хэрэг болоо».

XXII съездын тогтоол, КПСС-эй шэнэ Программые дүүргэлтэ болгохын тула партимнай, тэрэнэй Центральна Комитет эмхидхэлэй болон политическэ угаа ехэ хүдэлмэри ябуулжа байна. Тиихэдээ коммунизмын материально-техническэ үндэһэ һуури байгуулха, ниитын харилсаануудые нарижуулан хубилгаха, шэнэ хүниие хүмүүжүүлхэ—эдэ гурбан хоорондоо нягта холбоотой гол зорилгые нэгэн доро бэелүүлхын түлөө тэмсэнэ. Үйлэдбэриин шэнжэ баримталан, доодо талаһаа дээдэ заха хүрэтэр партийна, советскэ органуудые шэнэдхэн табилга, колхоз, совхозуудай управленинүүдые эмхидхэлгэ, экономическа районуудые томодхолго, партийно-гүрэнэй хиналтын системэ байгуулга гэхэ мэтэ томо хэмжээ ябуулганууд орондомнай хэгдээ. Энэ шэнэлэл хубилалтаар Буряад республикадамнай колхоз, совхозуудай үйлэдбэриин найман управленинүүд, гурбан промышленно-үйлэдбэриин зоно бии болоо, аймагууд нэгэдхэгдээ. Бүхы управлени болон зононуудта парткомууд, аймагуудта—Соведүүдэй гүйсэдхэхэ комитедүүд һунгагдаа. Тэдэ бүриндэ мүн партийно-гүрэнэй хиналтын комитедүүд тогтоогдоо. Эдэ хэмжээ ябуулганудай саг соогоо хэгдэһэн, зүб байһаниинь бодото ажабайдалаар гэршэлэгдэнэ. Тиигэжэ арадай ажахын хүгжэлтые бүри мэргэжэл шадабаритайгаар хүтэлбэрилхэ арга нүхэсэл олгогдоо.

Партиин зохёоһон түсэб хараануудые өөһэдынгөө эгээл шухала, дүтын хэрэг гэжэ тооложо, совет ажалшад коммунизмын материально-техническэ үндэһэ һуури байгуулхын түлөө бүгэдэ арадай тэмсэлые үргэнөөр дэлгэрүүлээ. Коммунис ажалай түлөө мүрысөөндэ хэдэн арбаад миллион хүдэлмэришэд, колхознигууд хабааданхай. Гансал манай республикада тус мүрысөөндэ 107 мянган хүдэлмэришэд, алба хаагшад, инженернүүд, техникүүд оролсонхой. 115 предприяти, 6 мянга гаран цех, участок, бригаданууд коммунис ажалай коллективэй хүндэтэ нэрэ зэргын түлөө тэмсэнэ.

Совет хүнүүдэй шэн габьяата ажалай ашаар коммунизм тээшэ дабшалтын алхам улам тодо, бүри бата болоно. Ереванска ГЭС, Заинска болон Яйвинска теплостанцинууд, Карагандын, Алма-Атын, Литовско ба Али-Байрамска ГРЭС-үүд советскэ хүсэн түтэс индустриин зэргэдэ ашаглагдажа эхилээ. Братска ГЭС-эй хүсэн гурба миллион шахуу киловатт болоод байна. Искусственна болон синтетическэ утаһанай заводууд, синтетическэ каучугай, нефть болбосоруулдаг Полоцкын, Невинномысскын азотно-тукова заводууд болон бусад хэдэн арбаад предприятинууд ашаглалгада оруулагдаа.

Промышленна талаар СССР дэлхэйн томо гүрэнүүдэй түрүүшын зэргэдэ гаража, түмэрэй руда, түмэр хайха станок, болбосоруулһан модо, цемент, шулуу нүүрһэ үйлэдбэрилхэ талаар Америкын Холбоото Штадуудые ахяа. 1945 онтой сасуулхада булад, шэрэм хайлуулга 6,2 дахин, нефть—9,5, электрын элшэ—8,5 дахин ехэ болонхой. Ороноймнай үйлэдбэриин хэмжээн бухэли 1962 он соо 9,5 процентээр нэмэһэн һаа, мүнөө жэлэй түрүүшын хоёр квартал соо 8,5 процентээр ургаа.

Манай республика дээрэ хараадшье үзэхэдэ, промышленностиин валовой продукци үйлэдбэрилхэ жэлэй түсэб 1962 ондо 103 процент, тиихэдэ энэ жэлэй түрүүшын хахадта—106 процент дүүргэгдээ. Һүүлшын жэл хахадай хугасаа соо гансал гүрэнэй мүнгэн һомололгоор 202 мянган дүрбэлжэн метр талмайтай байрын гэр баригдаа.

Коммунизм барилгада ударна фронт гэжэ соносхогдоһон хүдөө ажахымнай хүгжэлтэдэ горитойхон амжалтанууд бии. Тарян болон мал ажалай ашаг шэмэ дээшэлүүлхэ талаар тодорхой зорилго, арга нүхэсэл хараалһан КПСС-эй мартын Пленумэй тогтоол хүдөө ажахые салбаридань бүри эршэмтэйгээр хүгжөөхэ хэрэгтэ тон ехэ удха шанартай.

(Түгэсхэлынь 2-дохи нюурта)

ХҮДӨӨ АЖАХЫН ШУХАЛА АСУУДАЛ

Газар уһалалгада—гол анхарал

«Газар һайнаар уһалбал, гектар бүриһөө продукци бүри ехээр абтадаг болохоһоо гадна, энэмнай байгаалиин ямаршье эрхэ байдалда элбэгээр абтаха байһаниинь тон шухала ха юм».

Н. С. ХРУЩЕВ.

Манай Буряад оронойн уларил нилээд орёо, шэрүүн гэжэ тоологдодог гээшэ. Үбэлынь эхэнхидээ саһа багатай, хүйтэн байгаад, хабартаа баһал хагсуу хуурайгаар һалхилжа, зундаашье хура бороо мүртэй оронгүй, ургамал ногоо гандаахаяа һанадаг.

Тиимэһээ газар элдүүрилхэ агротехникын бүхы заабаринуудые наринаар сахижа, тарялан, сабшалан, бэлшээреэ шадаал һаа ехээр, зүб гуримаар уһалаад, тогтууритай һайн ургаса абадаг болохо шухала. Илангаяа мүнөө парти, правительствамнай орооһото болон бусад ургамалнуудай ургаса дээшэлүүлхын тула минеральна үтэгжүүлгэ, мүн ургамал хамгаалха химическэ зүйлнүүдые улам элбэгээр гаргаха, газараа бүри һайнаар уһалдаг болохо тушаа ехэ анхарал хандуулжа байна ха юм.

Энээнтэй дашарамдуулан, республикын колхоз, совхозуудта газар уһалалга тухай хэдэн ажаглалта хэхэ хүсэлэн түрэнэ.

АРГА БОЛОМЖО ЯҺАЛА ЕХЭ

Бүхыдөө Буряад орон доторнай 188 мянган гектар уһалагдадаг газар, тэрэ тоодо 40 мянга гаран га тарялан оролсоно. Энэ газарые зүбөөр, шадамар һайнаар уһалаад байбал, орооһо тарянай, бусад ургамалнуудай ургаса эрид дээшэлхэ аргатай. Үнгэрһэн жэлнүүдэй дүн дүршэл дээрэһээ харахада, уһалагдадаг газарай га бүриһөө уһалагдаагүйнхидэ орходоо 1,5—2 центнерээр дээшэ ургаса абтадаг байна. **«Уһалагдадаг газар — арадай баялиг гээшэ»** гэжэ Н. С. Хрущев тэрэгэн Хойто-Кавказай хүдөөгэй ажалшадай зүблөөн дээрэ үгэ хэлэхэдээ тон зүб заагаа.

Теэд республикымнай ажахынуудай уһалагдадаг газарынь үшөөл бага байна. Жэшээлхэдэ, бүхы тарялангай оройдоо 5,2 процентнь, сабшалангай 32 процентнь лэ уһалагдана. Тиигэбэшье уһалууриин газарһаа силос, үбһэн, орооһо тарян, саахарай свёкло яһала ехээр абтана. Тусхайлбал, колхоз, совхозуудта бүхыдөө абтадаг кукурузын силосэй 62 процентнь, мүн саахарай свёклын—60, үбһэ ногооной 53 процентнь уһалагдадаг газарһаа хуряагдана ха юм.

Үнэндөө ойрын жэлнүүдтэ уһалагдадаг газарые эрид үргэдхэжэ, 300—320 мянган гектарта хүргэхэ арга боломжо манда бии. Нютаг бүхэндэ элбэг уһатай гол горход олон, тэгшэ зохид, һайн хүрьһэтэй сабшалан, тарялангай газаршье элбэг.

Энэ талаар колхоз, совхозуудтамнай ямар хүдэлмэри хэгдэжэ байна гээшэб?

РСФСР-эй Министрнүүдэй Советэй шиидхэбэриин ёһоор, долоон жэлэй түсэбэй дүүрэтэр республика доторнай уһалагдадаг газар 10 мянган гектараар ехэ болохо зэргэтэй. Мүнөө Хёлго гол дээрэ Суулгын совхозой 1500 га газар уһалха тусхай шэнэ уһалууриин системэ баригдажа байнхай. Мүн 1000 га сабшалан, тарялан уһалха хүсэтэй Бага-Куналейн, Шара-Голой уһалууриин хуушан барилга, түхеэрэлгэнүүд дахин һэргээн бодхоогдожо захалаа. Худэри гол дээрэ 2 миллион кубометр тухай уһатай сөөрөм тогтоогдожо дүүрэхэ дүтэлбэ. Эндэ хаагдаһан уһаарнь хабартда, зундаа 5 мянган га газар ундалуулха аргатай болохонь. Гутай, Гэгээтэ нютагуудай уһалууриин сөөрэм, ханааб, хаалтануудые заһабарилха хүдэлмэри хэгдэжэ эхилээ.

Гэхэтэй хамта түбхын түрүүн, илангаяа шухала удха шанартай Түгнын, Ехэ-Нугын, Ара-Ториин, Подтужинска, уһалууриин системэнүүдые шэнээр бариха хэрэгтэ ехэ анхарал хандуулагдаха зэргэтэй. Эдэмнай тус тустаа 3—6 мянган га хүрэтэр газар уһалха аргатай байна бшуу.

ЯАХАДАА ГАЗАР МУУГААР УҺАЛАГДАНАБ?

Тэрэшэлэн энээнһээ урагша хэрэглэгдэжэ байһан уһалууриин һубаг, хаалтануудые зүбөөр, һайнаар ашаглаха ёһотойбди. Тиигэбэшье олонхи ажахынууд бии байһан арга боломжоёо гүйсэд хэрэглэн, газараа зүбөөр уһалжа үшөөл шаданагүй гээшэ.

Үнэндөө арга боломжоёо зүбөөр хэрэглээд байбал, уһалагдадаг газарһаа мүнөө үгэдэгһөөнь үшөө нэгэ дахин ехэ ургаса абаха аргатай. Жэшээлхэдэ, байгша ондо республика дотор 175 мянган га уһалагдахаар бэлдэгдэһэн газарай оройдоол 136 мянган гектарынь уһалагдаа. Ондоогоор хэлэбэл, ажалай эмхидхэлэй муугаа боложо, аяар 40 мянган гектар шииг нойто барихаар бэлэн болоһон газар ундалуулагдангүй үлэшоо. Мүн 41 мянган га уһалагдахаар байһан тарялангай оройдоо 21—22 мянган гектартань лэ уһан гаргагдаа нэрэтэй болоо. Харин бэшэндэнь жэлһээ жэлдэ дуһалшье уһан ороогүй, хуурай үлэжэ байна ха юм. Илангаяа энэ жэлдэ Мухар-Шэбэрэй, Баргажанай, Хориин, Хяагтын үйлэдбэриин управленинүүдтэ нилээд ехэ тарялан уһалагдаагүй байшоо.

Улаан-Үдын управлениин «Гигант» колхоздо бодотоор оролдоод, эзэн ёһоор шадажа уһалаад байгаа һаань, сагай уларилһаа дулдыдахагүй тогтууритай һайн ургаса абахаар тарялан ехэ. Эндэ 800 га уһалагдажа боломоор тарялангай оройдоол 300 гектарынь уһалагдана. Мухар-Шэбэрэй управлениин «Рассвет», XXI партсъездын нэрэмжэтэ колхозууд тус тустаа 1500 гектар тарялан уһалха аргатай аад, тэрэнэйнгээ оройдоол 400—500 гектартань уһа гаргана. Хориин управлениин Анаагай совхоз хэды ехэ уһалагдахаар газартай гээшэб. Теэд энэ талаар баһал оодэтэй юумэ хэнэгүй.

Нимэ бирагүй байдалай гол шалтагааниинь юуб?

Тарялангай газарай ехэнхидээ эзэгүй байһанһаа, тэрэниие уһалха тушаа ажахынуудай олонхи хүтэлбэрилэгшэд, агроном, мелиораторнуудай мүртэй анхарал табидагүй, илангаяа газар уһалалгада машина техникын хүсэнэй муугаар хэрэглэгдэдэг, ажалайнь оньһожоруулагдаагүй дээрэһээ энэ хүдэлмэри оодэтэй урагшаа ябанагүй.

Олонхи газарта сабшалан, тарялан уһалаабди гээд, уһаяа миил зүндэнь сагаалхитар урадхуулжархина. Тиигээдшье ажалай оньһожоруулагдаагүй дээрэһээ нэгэ хүн үдэртөө миил 50—60 соото уһалхадаа юун газар хорооход даа.

Зорилго юуб гэхэдэ, ойрын жэлнүүдтэ уһалууриин ханааб, хаалта түхеэрэлгэнүүдые һайнаар шэнэдхэн хубилгажа, уһалагдаха газараа уридшалан тэгшэлхэ, тэндэнь нарин ута һубагуудые татажа үгэхэ хэрэгтэй. Мүн уһа тусхай машина, сорго хоолойнуудаар сасаруулан хаюулха арга үргэнөөр хэрэглэхэ саг ерээ.

ЭНЭ АСУУДАЛААР ЮУ ХЭХЭБ?

1965 он болотор республикын колхоз, совхозууд уһалууриин бүхы системэнүүдые һайнаар шэнэдхэн хубилгаад, үшөө 14 мянган гектар газар уһалдаг болохо зэргэтэй. Тиимэһээ мүнөө 4500 га тарялан, сабшалан уһалха Ивалгын уһалууриин ханааб, хаалта түхеэрэлгэнүүд дахин һайнаар заһагдажа, заримаиинь шэнэлэгдэжэ байна. Загастай, Жаргаланта, Галтай, Цагаан-Гол гэжэ газарнуудта уһалууриин хуушанайнь багахан һубаг, ханаабуудые дахин шэнэлэн, һайнаар түхеэрхэ хүдэлмэри хэгдэнэ. Ойрын жэлнүүдтэ Бэшүүрэй, Гэгээтын, Гильбэрэй уһалууриин томо системэнүүдые шэнэдхэн хубилгажа бариха зорилго табигданхай. Тэдэнэй бэлэн болоод, ашаглалгада үгтэхые хүлеэнгүй, «ДДН-45» түхэлэй нүүдэл тусхай түхеэрэлгэ олоор тодхожо, уһа сасан газараа уһалха байна.

Хэнэйшье мэдэһээр, хабартаа богонихон болзор соо бүхы сабшалан, тарялан уһалжа үрдихэнь бэрхэтэй. Тиимэһээ зарим газарые намар уһалжа, шииг нойто һайнаар барибал таарамжатай. Энэ талаар Баргажанай үйлэдбэриин управлениин ажахынуудай үнгэрһэн жэлэйнгээ алдууе хараада абажа, тарялангаа намартаа уһалха гээд һубаг ханааб, хаалтануудаа бэлдэжэ байһаниинь һайшаалтай.

Мүн ехэ уһа намагтай газар хатаажа, элдэб ургамалнуудые таряад, элбэг баян ургаса абаха арга боломжо колхоз, совхозуудта бии. Кабанскын ажахынуудай дүй дүршэл дээрэһээ харахада, уһа намаг хатаажа, тэндэ горох болон олон жэлэй ногоо таряа һаа, ажалайнь гаргаша 2—3 жэл соо абтаһан олзоороо сүм харюулагдаха байна. Тиимэһээ 1965 он болотор 11 мянган га намагтай газар ашаглаха ёһотойбди. Иигээд Кабанскда, Бүхэн, Добо-Енхор, Читкан нютагуудта, Ойморто (Оймороой совхоздо), Шанаада (Хэжэнгын совхоздо) нилээд ехэ намаг газар хатаахаар бэлэдхэлэй хүдэлмэри хэгдэжэ захалхань.

Эдэ бүхы зорилгонуудые амжалтатайгаар дүүргэхын тула уһанай ажахын хүдэлмэри һайжаруулха хэдэн хэмжээ ябуулгануудые бэелүүлхэ шухала. Мүнөө «Росгипроводхозой» институдай экспедициин шадалаар бага дээрэһээ уһалууриин системэ бариха проектын документаци хаһа сагтаа бэлдэгдэжэ шадагданагүй. «Росгипроводхозой» институдай филиалай дэргэдэ жэлдээ 350—400 мянган түхэригэй проектно-бэдэрэлгын хүдэлмэри бүтээжэ шадахаар экспедици бии болгоо һаа зохисотой гэжэ һанагдана. Уһанай ажахын барилга хэдэг организацинуудай хүдэлмэри эрид һайжаруулжа, шэнээр эмхидхэгдэһэн машинно-мелиоративна станцинуудые, СМУ болон «Бурводстрой» гэхэ мэтэ предприятинуудые шухала хэр[...] никээр хангаад, материал[...] туһалха байна. Тэдэниие [...] тай мэргэжэлтэдээр бүри[...] рэгтэй. Илангаяа газара[...] уһалжа, тэндэһээ тогтуур[...] ургаса абадаг болохо туш[...] хүтэлбэрилэгшэдэй харюу[...] шэлүүлхэ шухала. Уһалаг[...] рые хаа хаанагүй эзэн ё[...] үрэтэйгөөр хэрэглэдэг бол[...] тэрэнһээ абтаха ургасые [...] райхиһаа амяарнь түсэбл[...] гаар бүридхэдэг болоо [...] гэжэ һанагдана.

В. БОЛ[...]
Буряадай А[...]
Министрнүүдэй С[...]
дэргэдэхи уһанай [...]
управлениин на[...]

КПСС-эй XXII съездын туг доро

(Эхиниинь 1-дэхи нюурта)

Оронойнмнай колхоз, совхозууд КПСС-эй ЦК-гай мартын (1962 он) Пленумэй шиидхэбэринүүдые дүүргэлтэ болгон, 1962 ондо орооһо тарянай валовой суглуулга 9 миллиард пүүд хүргөө. Иимэ ехэ таряа Эхэ оромнай урда тээнь орой ургуулаагүй. Жэлэй туршада малай тоо толгой 9,5 миллионоор олоширжо, арад зониие мяха, һүөөр хангалга һайжарһан байна.

Хүдөө ажахын үйлэдбэриин хэмжээе дээшэлүүлхэ бүгэдэ арадай тэмсэлдэ Буряадаймнай колхоз, совхозуудай ажалшад өөһэдынгөө хубита яһала оруулһан. Шэнэ газар ашаглаһанай, ургасаар бага обёос болон бусад ургамалнуудай талмайе хаһаһанай ашаар шэниисын тарилга 1962 ондо 34 мянган гектараар, энэ жэлдэ—102 мянган гектараар үргэдхэгдөө. Тиигэжэ республикамнай нёдондо 6 миллион 615 мянган пүүд, тиихэдэ энэ ондо 9 миллионһоо үлүү пүүд ороoһо гүрэндөө худалдаа.

Республикын хүдөө ажахын гол һалбари—мал ажалай хүгжэлтэдэ мүн лэ һайжаралгын тала харагдана. 1963 оной июлиин 1-нэй байдалые нёдондонойхи тэрэ үетэй сасуулхада, эбэртэ бодо малай тоо 9,9 мянган толгойгоор, хони ямаад—53,8 мянган, гахай—17,7 мянган толгойгоор нэмээ.

Арадай ажаһуудалай, соёл болбосоролой хэмжээнэй дээшэлхэ талаар эдэ жэлнүүдтэ мүн лэ шэнэ түйлалтанууд бии. Ниитын хэрэглэлэй жаса нилээд арьбажаһан, худалдаа наймаанай эрьесэ горитойгоор ургаһан байна. Совет общество хадаа дэлхэй дээрэхи эгээл эрдэм һайтай общество болонхой. Манай орондо гаиса инженернүүд США-гайхида орходоо гурба дахин олоор жэл бүри бэлдэгдэнэ гэһэн баримта олон юумэ хэлэжэ үгэнэ. Мүнөө үеын эрдэм ухаанай, техникын, гэгээрэлэй хүгжэлтын талаар СССР хадаа түрүүшын зэргэдэ ябана.

XXII съездын, ЦК-гай июниин Пленумэй шиидхэбэринүүдтэ түшэглэн, бүхы ажалшадые соёл сурталайнгаа талаар коммунизмын үзэлтэй, үнэн сэхээр ниитын ажалда, хамтын зөөридэ хандадаг, дутуу дундануудтай эбсэдэггүй, урагшаа дабшаха ябадалда һаалта, хоро хүргэдэг урданай үлэгдэлнүүдтэй эрид шууд тэмсэл ябуулдаг байхаар хүмүүжүүлхын тула партимнай айхабтар ехэ хүдэлмэри эмхидхэжэ, эрхилжэ байнхай.

Коммунизмын материально-техническэ үндэһэ һуури байгуулха, ниитын харилсаануудые нарижуулан һайжаруулха, шэнэ хүниие хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ совет арадай амжаһан илалтань мэдээжэ. Гэбэшье тэрэмнай хорин жэлэй туршада хэхэ асари ехэ хүдэлмэриимнай түрүүшын лэ алхамууд хаям. Зоримгойгоор урагшаа, нэгэ илалтаһаа нүгөө илалтада дабшаял гэжэ партимнай уряална. Предприяти, колхоз, совхоз бүхэнэй баян арга боломжо, нөөсэ шадамараар элирүүлэн хэрэглэхын тулада арад зоной бүхы хүсэн хандуулагдаха зэргэтэй. Тиихэдэ техническэ гэгээрэл түргэдүүлхэ, ажалай бүтээсые дээшэлүүлхэ, продукциин шанарые һайжаруулха шухала.

Интернациональна уялгаяа дүүргэн, Советскэ Союзай Коммунис парти уласхоорондын хүдэлмэришэдэй, коммунис хүдэлөөнэй, социалис можын оронуудай эршэ хүсэ, хани нэгэдэл бэхижүүлхын тула үсэд шангаар тэмсэнэ. Хитадай хүтэлбэрилэгшэдэй хэдышье халдяа, хардаашье хада партимнай программын үзэл бодолнууд бүхы дэлхэйдэ бүрил үргэнөөр дэлгэржэ, юрын улад зоной сэдьхэл зүрхэндэ улам улам гүнзэгыгөөр хадуугдана.

Социальна байгуулалтаараа ондо ондоо гүрэнүүдэй эбэй ёһоор зэргэ оршожо байха гэһэн ленинскэ хараа шугам зүбөөр баримталан, арадуудай хоорондо эб найрамдал, хани барисаа байгуулха, бэхижүүлхэ, хүн түрэлтэниие ядерна дайн байлдаанай һүреэтэ аюулһаа зайсуулха тушаа манай парти бүхы хэмжээ абажа байна.

КПСС-эй XXII съездын илалта түгэс туг доро хоёр жэл ажаһуубабди. Хүн түрэлтэнэй хэтэ сагһаа хойшо хүсэдэг коммунизмын гэгээн һайхан үдэрнүүдтэ хоёр жэлээр дүтэ болобобди. Бүхы илалтануудые эмхидхэгшэ, сэсэн мэргэн вождь—Коммунис партимнай ленинскэ сэхэ сэбэр замаар коммунизмын обществодо арад зонооударидан хүтэлбэрилнэ. Тиин мүнөөдэр олон миллион совет хүнүүд омог баяртайгаар юрөөнэ:

«Ленин багшымнай байгуулһан Советскэ Союзай алдарта Коммунис парти мандаха болтогой!»

К. БАЛДАЕВ.

АЖАЛДА АБЬЯАСТАЙГААР ХАНДАХА

Һаяхан Хяагта хотодо управлениин комсомолой 2-дохи конференци боложо, «КПСС-эй ЦК-гай июниин болон ВЛКСМ-эй ЦК-гай III Пленумүүдэй дүн ба комсомолой организацинуудай зорилгонууд» гэһэн асуудал зүбшэн хэлсэгдээ.

Управлениин комсомол-залуушуулай энэ жэлдэ абаһан уялгануудаа хэр зэргээр дүүргэһэн, ямар дутагдалнуудтай байһан тухай элидхэлшэ болон үгэ хэлэгшэд тоггоо. Эндэхи колхоз, совхозуудай комсомол-залуушуул кукуруза ургуулгаар нилээд амжалтануудые түйлаа. Кукурузашадай звенонууд 16 мянган гектар дээрэһээ муу бэшэ ургаса хуряагаа. Жэшээнь, Хүдэриин совхозой залуу кукурузашад Богданов, Очиров гэгшэдэй звенонууд бүри баян ургаса абаһан байна.

Харин талха тарянай үндэр ургасаһаа ажахын бүхы һалбаринуудай дулдыдадагынь мэдээжэ. Тиимэһээ энэ жэлдэ Хяагтын үйлэдбэриин управлениин ажахынууд 11 мянгаад гектар шэнэ газар элдүүрилжэ, ороoһо таряа тарилгые үргэдхөө. Трактор, комбайн болон бусад машинануудаа саг болзортонь заһабарилһанай, ургасаяа оролдосотойгоор харууһалжа, тарягаа түргэнөөр хуряажа абаһанай ашаар горитойхон амжалта түйлагдаа гэнэ. Тиигэжэ управлениин ажахынууд Эхэ орондоо 208 мянган центнер таряа тушааһан байна. Эдэ амжалта түйлалгада Хяагта, Сэлэнгын 3.500 гаран комсомолшууд хабаадаа.

Комсомол-залуушуулай дундаһаа баатар ажалаараа шалгарагшад олон. Жэшээнь, Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой үхэршэн Владимир Дылыков харууһалдаг бурууһуудайнгаа шэгнүүрые сүдхэдэ 700—800 граммаар нэмээгээ.

Һү һаалиин фермын хүдэлмэри оньһожоруулха, малшадай дунда зооветеринарна һуралсал эмхидхэжэ, түрүү дүй дүршэлые бүгэдын шадабари болгохо тушаа хэлэһэн байнад.

Һурагшадай комсомольско организацинууд ажахынуудта ехэ туһа хүргөө гэжэ конференци дээрэ тэмдэглэгдэбэ. Таряа, үбһэ, огородой эдеэ хуряалгада, хонинной нооһо хайшалалгада һурагшад эдэбхитэйгээр хабаадаа. Мүн энэ жэлдэ управлениин һурагшад 600 тонно түмэрэй хаядаһа суглуулжа тушаагаа.

Тиигэбэшье залуушуулай дунда политическэ, соёл гэгээрэлэй, хүмүүжүүлгын хүдэлмэри үшөөл һулаар ябуулагдана гэжэ делегадууд хэлээ. Юуб гэхэдэ, үнгэрэгшэ һуралсалай жэлдэ үдэшэндөө 560 залуушуул һурадаг аад, 200-иинь элдэб шалтагаанаар һургуулияа хаяжархёо. Управлениин комсомол-залуушуулай дунда эхин һургуулиин эрдэмтэй аяар 404 хүн бии.

Зарим колхоз, совхозуудаар залуушуулай дунда политическэ һуралсал тон бирагүйгөөр эмхидхэгдээ. Тэрээнһээ шалтагаалан, комсомолой 51 политкружогто миил 450 хүн һуралсаа. Тиимэһээ олонхи ажахынуудтахи комсомолой комитедууд үнгэрһэн жэлэйнгээ алдуунуудые хүсэд зайсуулжа, түрүү хүдэлмэришэд, хүдөө ажахын мэргэжэлтэдые пропагандистаар томилжо, һуралсалай шэнэ жэлые эмхитэйгээр эхилхэ, хэшээл бүхэнөө һонирхолтойгоор, ашата туһатайгаар үнгэргэхэ уялгатай гэжэ хэлсэгдээ.

Иигэжэ управлениин залуушуул ажал хүдэлмэридөө абьяастайгаар хандан, бии байгаа дутагдалнуудаа түргөөр усадхажа, шэнэ амжалтануудые түйлахаар зоригжонхой.

Конференциин һүүлээр болоһон пленум дээрэ ВЛКСМ-эй комитедэй секретаряар **И. Полынцев** һунгагдаа.

В. Будажапов,
комсомолой конференциин делегат.

Александр Федорович Дивановский ЛВРЗ-гэй аппаратна цехэй залуушуулай бригадые даагшаар хүдэлмэрилнэ. Энэ бригада Октябриин һайндэрэй хүндэлэлдэ халаан бүхэнэйнгөө нормо үлүүлэн дүүргэнэ. Зураг дээрэ: А. Ф. Дивановский ажалдаа.

В. МУЛЛЕРАЙ фото.

Магтаалда хүртэбэ

Буряадай хүдөө ажахын институдай механизациин факультедэй 3-дахи курсын студентнэр Бадарма Гатапов Илья Реховский хоёр зунайнгаа амаралтада нютагаа ерэжэ, Хурамхаанай совхозой табадахи отделенидэ хүдэлөө.

Тэдэнэр ургаса хуряалгын үедэ Томогто нютагтахи тарялан дээрэ комбайнернуудаар ажаллаха зуураа, «СК-3» комбайнаа һайнаар ашаглажа, үдэрэйнгөө даабариие үлүүлэн дүүргэдэг байгаа. Эдэнэй хүсөөр 400 гаран гектарай ороoһо тарян хуряагдаа.

— Эдэнэр бэрхэл хүбүүд даа, ёһотой һайн инженернүүд болохол байха,— гэжэ нютагаархиниинь тэдэниие магтадаг.

Г. Бадмаев.

Эхэ орондоо 170 милли[...] пүүд таряа тушааба

Ставрополиин таряашадай гайхамшаг ам[...]

Гурэндөө ороoһо таряа худалдаха социалис уялгаяа амж[...] дүүргэжэ, ажалай гайхамшаг илалта түйлаһан Ставрополиин [...] хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдые КПСС-эй Центральна Коми[...] эй Министрнүүдэй Совет халуунаар амаршалба. 170 миллион [...] гү, али түсэбөөр хараалагдаһанһаа 43 миллион пүүдээр ехэ [...] оронойнгоо амбаарта оруулаа. Эдеэ хоолой гол ургамал болох[...] 129,6 миллион пүүд тушаагдаа. Энэ хизаарай колхозууд, [...] иимэ ехэ хэмжээтэй ороoһо таряа хэзээшье бэлэдхээгүй ю[...] ороноо талха тарягаар хангаха хэрэгтэ ставрополиинхи[...] хубитаяа оруулба. Түсэбһөө гадуур таряа худалдалга үрг[...]

Совнархозуудай шухала зори[...]

(РСФСР-эй совнархозой президиумэй[...] заседаниһаа)

Промышленна бүхы зүйлнүүдые үйлэдбэрилэн гаргаха жэлэйнгээ түсэб дүүргэхэ гээшэ Россин Федерациин совнархозуудай гол шухала зорилго мүн. Юһэ һарынгаа түсэбые дүүргэжэ шадаагүй бүхы предприятинууд дутуу үгэһэн продукцияа дүрбэдэхи кварталда хүсэлдүүлжэ үгэхэ ёһотой.

Октябриин 10-да болоһон РСФСР-эй арадай ажахын советэй президиум промышленностиин хүдэлмэриин дүнгүүдые бүхы дээрэнь хаража үзөөд, иимэ тоггоол абаба. Үйлэдбэриин эмхидхэлгэ һайжаруулха, түхеэрэлгэнүүдые һайнаар ашаглаха хэмжээнүүд хараалагдаба.

Россин Федераци бүхы оронои промышленна продукциин 70 процентыень үгэдэг юм. Үйлэдбэриин бүхы хэмжээгээр республикын совнархозууд юһэ һарынгаа түсэбые үлүүлэн дүүргээ гэжэ РСФСР-эй совнархозой президиумэй заседани дээрэ тэмдэглэгдэбэ. Үнгэрһэн жэлэй энэ үетэй жэшэбэл, 10 процентээр ехэ продукци үйлэдбэрилэгдөө.

Тиигэбэшье олохон фабрика, заводууд мүнөө болотор даабаряа дүүргэжэ шаданагүй. Зүүн Хойто зүгэй, Комиин, Баруун Ураалай, Красноярска, Баруун Хойто зүгэй, Приволжско совнархозуудта иимэ предприятинууд илангаяа олон. Шухала шухала зүйлнүүдээр, тодорхойлбол, булад соргонууд, серын кислота, азотно үтэгжүүлгэнүүд, фосфоритна гурил, прокатна, химическэ зүйлнүүдые, мүн бусадшье зүйлнүүдые гаргаха юһэ һарын түсэб дүүргэгдээгүй.

Ульяновскэ автомобиль бүтээлгын заводой муугаар ажалаа эрхилһэнһээ боложо, [...] һарада хэдэн зуугаад [...] бүтээгдээгүй. Энээнһээ [...] РСФСР бүхы дээрээ а[...] бүтээн гаргаха сентябр[...] түсэб дүүргэбэгүй. Н[...] гильска металлургическ[...] жэлэй эхинһээ мянга[...] шэрэм, Магнитогорско [...] нилээд ехэ хэмжээнэй [...] рэндөө дутуугаар үгэбэ.

Москвагай, Приокск[...] волжско, Верхне-Волжск[...] не-Волжско, Урда Урал[...] руун-Сибириин, Зүүн-[...] совнархозууд үйлэдбэри[...] түхеэрэлгэнүүдые, иланг[...] мическэ предприятинуу[...] соонь ашаглалгада оруу[...] ла хэмжээнүүдые абааг[...]

Культурна ажаһуудал[...] ажахын зүйлнүүдые үй[...] гэдэ анхаралаа хүсэ[...] хандуулнагүй. Велосипе[...] приёмник, радиоло, ое[...] шина, электрическэ үт[...] жан гүйлгэһэн амһарта [...] юһэ һарын түсэб мүн [...] дээгүй. Энэнь Приокск[...] Ураалай, Волго-Вятска, [...] Волжско совнархозууд[...] тай. РСФСР-эй СНХ-гай [...] диум продукци үйлэдбэ[...] лэй түсэб дүүргэхын т[...] той хэмжээнүүдые абах[...] рэнээ хүсэдөөр бэелүүл[...] хы совнархозуудые уял[...] мор зүйлнүүдые үйл[...] нэмэлтэ даабари үгтэбэ.

Экономическа районуу[...] нархозуудай хүтэлбэр[...] шэнэ предприятинуудай [...] ридэ, үйлэдбэриин т[...] нүүдые түргөөр аш[...] оруулхын тула онсо [...] табихыень мэдүүлнэ.

ОБЛЭЛЭЙ ШЭНЖЭЛЭЛ

ШУХАЛА ХЭРЭГТЭ

халирхайгаар хандана

...гаан эдеэ абалгые дээшэ..., гүрэндэ һү худалдаха ...ее дүүргэхэ гэжэ рес...кымнай колхоз, совхо... хүдөөгэй ажалшад үсэд ...ар ажаллажа байнхай. ...хэ тэмсэлдэ Түнхэнэй үй...риин управлениин ажа...уд гээгдэжэ, республи...гэдэргэ татана. Үнгэрһэн ...рада энэ управлениин ..., совхозууд гүрэндэ һү ...даха гурбан кварталай ... ороймдоо 72 процент ...һэн, нёдондоной энэ ...һөө аяар 6124 центнер ...га худалдаһан байха ...

...ушарта Түнхэнэй хү... үйлэдбэриин партко... ажалшадай депутадуу...мағай Соведэй орган ...«Саян» гэжэ газетэ ...аха, гүрэндэ тушааха ...алые хэр шадабаритай... тодорхойгоор харуулжа ... гээшэб? Тус газетын ...оной июлиин 1-һээ хой...раһан 40 гаран номер ... харахада, тон бирагүй .... Үнгэрһэн гурбан һа...хадта газетын хуудаһа... энэ асуудалаар орой... нэгэ түрүү бэшэг, ... шалгалтын материал, ар...жэжэхэн мэдээсэлнүүд ...огдонхой. Тэрэнһээ гад...ра бүри һаалишадай мү...нэй дүн толилогдоно. ... гансахан лэ түрүүшүүл ...лагдана. Управлени до... һү һаалгаар гээгдэжэ ... «Маяк», «Комму... Ленинэй нэрэмжэтэ ... колхозууд тушаа орой ... бэшэгдээгүй.

...стын 14-нэй номерто ...чные Саяны» колхоздо ...гдэһэн рейд-шалгалта ... бэшэг гараа. Энэ кол... үнеэдые адуулагшад ... Сыдеев, Владимир От...боев гэгшэд ажалдаа харюусалгагүйгөөр хандана, үнеэдээ адуулхын орондо Галбай нютагаар зайжа ябаа гэжэ мэдээсэбэ. Мүн Таблангуудай сепараторай пунктын һү абахаяа арсаһан дээрэһээ фермын малшад үнеэдээ хоёр дахин һаадаг болоо гээд тэндэ бэшэгдэһэн юм. Теэд энэ шалгалтын һүүлээр тэндэ юун хэгдээб, дутагдалнууд усадхагдаа гү гэжэ ойлгохын аргагүй. Юуб гэхэдэ, тус газетэ шүүмжэлхы бэшэгүүдые гарһанайнгаа һүүлээр хэмжээ абтаһан тухай мэдээсэдэггүй муу заншалтай.

Хэрбээ газетын хуудаһануудта иимэ рейд-шалгалтанууд тухай материалнууд һү һаалгаар гээгдэжэ ябаһан бүхы ажахынуудаар гарабалнь, хэды ехэ туһатай байха байгааб. Теэд оройдоол нэгэ колхоздо хэгдэһэн рейд гаргаад болишохо гээшэ тон бирагүй, эхилһэн юумэеэ захадань хүргөөгүй ябадал болоно бшуу. Иимэ дутуу ядуу хэмжээнһээ ямар аша үрэ гараха бэлэй.

Энэ газетые саашань уншахада үшөө нэгэ таагүй юун харагдааб гэхэдэ, «Восточные Саяны» колхоздо үнгэргэгдэһэн рейд тушаа бэшэхэдээ, тэндэ бии байгаа дутагдалнууд яһала харуулагдаһан аад, харин нэгэ номерой үнгэрөөд байхада гэхэ гү, али 7 хоноод лэ тус колхозой парторганизациин секретарь нүхэр Пахахиновай «Ехэ һүнэй түлөө тэмсэл» гэһэн бэшэг гараһан байна. Нүхэр Пахахинов тэрэ корреспонденци соогоо колхозой түрүү фермэ тухай хэлээд лэ үнгэршоо. Рейд-шалгалтаар элирүүлэгдэһэн дутагдалнууд яажа усадхагдажа байнаб гэжэ нэгэшье үгөөр дурдаагүй.

Һү һаалга, гүрэндэ тушаалгаар толилогдоһон материалнуудынь бүхыдөө тооной «Восточные Саяны», «Сибиряк» колхозуудһаа, Саянай совхозһоо абтанхай. Тиин эдэ материалнуудынь тус ажахынуудай бодото байдал харуулнагүй, ямар шалтагаанһаа һү гүрэндэ худалдаха түсэб дүүргэгдэнэгүйб гэжэ орой бэшэгдээгүй.

Гүрэндэ һү худалдалгые дээшэлүүлхэ, һүнэй өөрынь үнэ сэнгые хямдаруулхын тула һүнэй тоһолигые ехэ болгохо тон шухала байһаниинь мэдээжэ. Тиигэбэшье энээн тушаа «Саян» газетэдэ толилогдоһон статьянууд дотор орой бэшэгдэнэгүй. Июлиин 17-до гараһан «Һү ехээр һаахын түлөө үсэд шангаар тэмсэхэ» гэһэн түрүү бэшэг доторшье һүнэй тоһолигые дээшэлүүлхэ, һүнэй өөрынь үнэ сэнгые хямдаруулха асуудал табигданагүй.

Түрүүшүүлэй дүй дүршэлые гүнзэгыгөөр харуулха гэжэ тус газетын хүдэлмэрилэгшэд оролдоногүй. Энэ үедэ түрүү колхоз гү, али түрүү фермын, һаалишанай дүй дүршэл согсолжо, тусхай хуудаһаяа зорюулмаар байгаа. Управлени дотор һү һаалгаар эрхимлэжэ ябагшад олон. Жэшээнь, «Улаан-Ахя» колхоз гүрэндэ һү худалдаха 9 һарын түсэбөө 92,6 процент дүүргэһэн байна. Энэ колхоз ямар аргаар һү ехээр һаанаб гэжэ газетэ бэшэнэгүй.

Һү ехээр һааха хэрэгтэ зооветмэргэжэлтэдэй үүргэ ехэ. Тиигэбэшье энэ үедэ нэгэшье зоотехнигтэ, ветеринарна хүдэлмэрилэгшэдэ үгэ үгтөөгүй байһаниинь гэмшэлтэй. Үгышье һаа, зооветмэргэжэлтэд хэр ажалланаб гэжэ харуулхаар байгаа.

Гадна һаалиин фермэнүүдые ямар хүнүүд даажа байнаб, фермэнүүд ехэ багаараа ямар бэ гэһэн холын харааата асуудалнууд табигдамаар һэн. Зүгөөр энэ газетэдэ Баргажанай үйлэдбэриин управлениин мэргэжэлтэдэй хандалга бэшэг толилогдоод лэ, ондоо юушье гараагүй. Түнхэнэй үйлэдбэриин управлениидэ зооветмэргэжэлтэд фермэнүүдые даагшаар хүдэлхэеэ гаража байна гү гэжэ мэдэхын аргагүй.

Һү һаалгаар, гүрэндэ тушаалгаар ,управлениингээ олонхи ажахынуудай гүнзэгы гээгдэлдэ ороод байхада, «Саян» газетын иимэ һанаа амар байдагынь гэмшэлтэй.

...АГ ДЭЭРЭ: Түнхэнэй ...эриин управлениин ...-Аха» колхозой үнинэй ...ан Долгор Дылгырова ...р һаахын түлөө оролдо...ю хамта, малайнгаа үбэ...ра хүсэд бэлдэнхэй.
... ДУГАРОВАЙ фото.

ВОЛГОГРАДАЙ ОБЛАСТЬ. «Ленинский» совхозой зоотехник коммунист М. А. Каширов 994 һаамхай үнеэдэй гүүртэдэ бригадираар хүдэлхэеэ ороһон юм. Тэрэнэй үүсхэлээр үнеэдээ зунайнь бэлшээри дээрэ һааха оньһожоруулагдаһан түхеэрэлгэ тодхогдоһон байгаа. Иигэжэ 15 һаалишадай орондо гурбахан мастернууд тус бүридөө 212 үнеэ һаана. Ажалай бүтээсэ дээшэлээ, мүн һаалишадайнь салин хүлһэн хоёр дахин ехэ боложо үгөө. Гүрэндэ һү тушааха юһэ һарынгаа түсэбые бригада болзорһоонь урид дүүргэбэ. Совхоздо энэ жэлдэ бүхыдөө 20 мянган центнер һү һаагдаха юм, энэнь нёдондонойхидо орбол гурба мянган центнерээр үлүү болоно. Мал ажалай бүхы продуктнуудаар гүрэндэ тушааха жэлэйнгээ уялгые Октябриин 46-дахи жэлэй ойн үдэрнүүдтэ дүүргэхэ гэжэ тус совхозой хүдэлмэришэд шиидэбэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: совхозой директор П. П. Некрасов (зүүн гарһаа), зоотехник М. А. Каширов.

ТАСС-ай фотохронико.

РЕДАКЦИДА ЕРЭҺЭН БЭШЭГ

Ажаһуудал тушаамнай һаналаа табиит

(Хориин хүдөөгэй парткомой анхаралда)

Бидэнэр, Хэжэнгын совхозой 2-дохи фермын хүдэлмэришэд, хэдэн жэлэй туршада таһалгаряагүй мал хараха зуураа, тэдэнэйнгээ тоо толгойе олошоруулхын, ашаг шэмыень дээшэлүүлхын тула аһан шадалаараа, аха аргаараа оролдодог хүнүүд гээшэбди.

Гэбэшье һайнаар хүдэлхэ, амжалта туйлаха гэһэн эрмэлзэлгэдэмнай һаад түбэг ушаруулдаг дутагдалнууд тухай энэ бэшэг дотороо тэмдэглэхэ баатай болонобди. Эдэ дутагдалнууд тухай совхозой дирекци болон парткомдо нэгэнтэ бэшэ хэлэгдэһэн, усадхаха хэмжээ абахыень гүйлташье хэгдэһэн байха. Теэд хубилалта байхагүй. Тиимэһээ «Буряад үнэн» газетэдээ хандаха ушартай болоогдобо.

Нэгэдэхеэр, бидэнэр совхозой түб һууриһаа арба гаран модоной оршондо үхэр харюулжа ажаһуудагбди. Эндэ хүдэлжэ байгшадые соёл культурын талаар хангаһагүй. Малшадай захиһан газетэ, журналнууд манда арбаад хоногоор ойртожо ерэнэ. Эдэмнай почтодо гү, али почтальонойдо хэбтэдэг хаш. Радио шагнадаг болоо һаа, бүри, ехээр баясаха байгаабди.

Хоёрдохёор, үдэр һүнигүй гэхээр харууһалжа байһан малаа хаажархёод, иишэ тиишэ ябуултаха арга олдоногүй. Теэд али нэгэеэ хилээмэндэ Хэжэнгэ ябуулхаш. Тэрэмнай нэгэ хүбариг абаад гэдэргээ бусадаг. Хилээмэнэй түлөө бултадаа ябажа байха сүлөө олдоногүй ха юм.

Манай гүүртэ руу, ядахын сагта үнжөөдшье һаань, нүүдэл наймаа эльгээжэ байха гү, үгышье һаа, талхаар хангажа байха ондоо арга боломжо эндэ бии гээшэ. Тиигэбэлнь, бидэ һанаа тэнюун хүдэлжэ байха һэмди.

Гурбадахяар, медицинскэ хүдэлмэрилэгшэд манай эндэ огто харагданагүй. Хэжэнгэдэ больница бии юм. Малшадай байдаг газараар ганса нэгэ ябажа байхаар хүн тэндэ үгы гээ гүт?!

Эдэ асуудалнуудые совхозой хүтэлбэри шиидхэжэ ядахаар бэшэ гэжэ һанан гэһээ, бидэнэй эрилтэ тушаа бүри һаналаа табинагүй.

Малшад: Ч.-Д. Дугаров, Ш. Бадмаев, Я. Гончиндоржиев, Х.-Ж. Дамдинова, А. Дармаева болон бусад.

ЖУРНАЛИСТНУУДАЙ БҮХЭСОЮЗНА СЕМИНАР

ТБИЛИСИ, (ТАСС-ай корр). «Совет хэблэл, арадуудай хоорондын ленинскэ хани барисаан» гэһэн темэдэ зорюулагдаһан Журналистнуудай бүхэсоюзна творческо семинар Грузида. Верховно Соведэй заседаниин зал соо октябриин 14-дэ нээгдэбэ. Газетын, журналнуудай, радио болон телевидениин хүдэлмэрилэгшэд, мүн айлшад —Журналистнуудай бүхэдэлхэйн III уулзалгада хабаадагшад тус семинарта хабаадалсана.

Грузиин Коммунис партиин ЦК-гай секретарь Д. Г. Стуруа оролто үгэ хэлэжэ, семинарай хүдэлмэрииие нээбэ. Грузиин Коммунис партиин Центральна Комитедэй, Грузиин правительствын зүгһөө ороной бүхы газарһаа семинарта хабаадахаяа ерэһэн совет журналистнуудые, мүн айлшадые— Азиин, Африкын, Латиин Америкын журналистнуудые нүхэр Стуруа халуунаар амаршалба.

«Совет хэблэл, арадуудай хоорондохи ленинскэ хани барисаан» гэһэн асуудалаар «Правда» газетын главна редактор, СССР-эй Журналистнуудай союзай правлениин түрүүлэгшэ П. А. Сатюков элидхэл хэбэ.

СССР-эй Журналистнуудай союзай правлениин секретарь Б. С. Бурков Журналистнуудай бүхэдэлхэйн III уулзалгын дүнгүүдтэ зорюулжа үгэ хэлэбэ.

Журналистнуудай уласхоорондын эмхинүүдэй вице-президент, Кубын түлөөлэгшэ Онорио Муньос гэгшые семинарта хабаадагшад халуунаар угтаа.

Кениин журналистнуудай союзай генеральна секретарь Нганга Вангуху, Монгол Арадай Республикын журналистнуудай союзай түрүүлэгшэ Очирбат. Журналистнуудай уласхоорондын эмхинүүдэй генеральна секретарь Иржи. Мейспер, Францины журналистнуудай профсоюзуудай түрүүлэгшэ Ле Вайян Ивон гэгшэд семинарта үгэ хэлээ.

Латиин Америкын гүрэнүүдээр аяншалһан тухайдаа СССР-эй Журналистнуудай союзай правлениин секретарь Д. Ф. Краминов мэдүүлтэ хэбэ.

Семинар хүдэлмэреэ үргэлжэлүүлһээр.

Номууд—партиин хүсэтэ зэбсэг

Залуушуулда зорюулһан номой недели

Ургажа байтаа залуу үетэниие коммунис ёһоор хүмүүжүүлхэдэ ном һудар гээшэ угаа ехэ удхы шанартай, партиин хүсэн түгэлдэр зэбсэг мүн. Һүүлэй жэлнүүдтэ олониитын эмхинүүд, хэблэл, библиотекэ, номой магазинууд номуудые үргэнөөр тараана, илхамжын ехэхэн хүдэлмэри залуушуулай дунда ябуулна. Уран зохёолшодой союзай, «Молодая гвардия» хэблэлэй үүсхэлээр хэгдэдэг болоһон «Залуушуулда зорюулһан номой недели» мүн лэ ехэ үүргэ дүүргэнэ.

Номуудые тарааха, ойлгуулам-жын хүдэлмэриие саашадань һайжаруулхын тула СССР-эй Культурын министерство, ВЛКСМ-эй ЦК, Хэблэлэй талаар СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй гүрэнэй комитет жэл бүри октябрь һарада «Залуушуулда зорюулһан номой недели» үнгэргэжэ байха гэһэн тоггоол абаа. Бүхэсоюзна ленинскэ комсомолой тогтоһон үдэртэ зорюулагдаһан энэ «недели» залуушуулай дунда жэл соо хэгдэһэн хүдэлмэриин дүн гаргажа, залуушуулай номой һайндэрэй түхэлтэй байха юм. В. И. Ленинэй, К. Марксын, Ф. Энгельсын зохёолнуудые, коммунис парти тухай номуудые, ажал, коммунис ёһо гурим (мораль) тухай номуудые залуушуулай дунда тарааха; комсомол тухай, совет, харин гүрэнэй залуушуулай ажабайдал, тэмсэл тухай ойлгууламжын хүдэлмэри үргэнөөр ябуулха; «Политиздат», «Молодая гвардия» болон бусад хэблэлнүүдэй гаргадаг номуудые залуу уншагшадта дурадхаха хүдэлмэри «неделиин» гол зорилго болохо юм гэжэ тоггоол соо хэлэгдэнэ.

Союзна республиканууудай ЛКСМ-эй ЦК, комсомолой обком, горком, райком, комсомолой эхин организацинууд ном тарааха, ойлгууламжын хүдэлмэри ябуулха, олон янзын хэмжээ ябуулганууды эрхилхэ хэрэгтэ комсомолшуудые, залуушуулые олоор хабаадуулха ёһотой гэжэ тус тогтоол уялгана. Республикын, областиин центрнүүдтэ залуушуулда зорюулһан номой тусхай магазинуудые, томо томо предприятинуудта олониитын эмхинүүдэй хүсөөр арадай номой магазинуудые, киоскнуудые нээхэ даабари Хэблэлэй талаар союзна республиканууудай Министрнүүдэй Соведэй гүрэнэй комитедтэ, ЛКСМ-үүдэй ЦК-да даалгагдаба.

Энэ жэлдэ «Залуушуулда зорюулагдаһан номой недели» октябриин 21-һээ 29 болотор болохонь. Москвада, Союзуудай байшангай колонно зал соо октябриин 21-дэ «недели» нээгдэхэ юм.

БАРГАЖАНАЙ ҺУРГУУЛИНУУДТА

РАДИО-ДАМЖУУЛГАТАЙ БОЛОБО

Хурамхаанай интернат һургуули өөрынгөө радио узелһаа долоон хоног бүхэндэ радио-дамжуулга хэнэ. Тус дамжуулганууд хүмүүжүүлэгшэд болон багшанарай ударидалга доро үнгэргэгдэнэ.

Долоодохи болон наймадахи классуудай һурагшад тус дамжуулгада эдэбхитэйгээр хабаадалсана.

Дамжуулгын программада һуралсалай болон үхибүүдэй, уран зохёолой, буряад хүгжэмэй дуунуудай булангууд бии.

БАСКЕТБОЛИСТНАР БА ВОЛЕЙБОЛИСТНАРАЙ КРУЖОК

Хурамхаанай арба нэгэн жэлэй һургуулиин спортын зал соо хүн зон хэзээдэшье олон байдаг. Гарагай дүрбэн бүхэндэ эндэ залуу баскетболистнар болон волейболистнарай кружок хэшээл һорёогоо үнгэргэдэг юм. Энэ кружогто 30 гаран үхибүүд хабаадана. Тэдэнэй һорёоеынь энэ һургуулиин физкультурын багша Сергей Эрдынеев ябуулна.

Г. БАДМАЕВ.

...УРАГЛАЛ

Райсоведэй депутат

...оной февралиин нэгэ үг... Ленинэй орденто локо...гон заһабарилдаг заво...рэй халаанайхид ажалаа ... Эгээл энэ үедэ гурбан ... халуун уһа, уурал дам... гол хоолойнь залгалаа...һха гараба, баһа уһа бү...шинань эбдэршэбэ.

... хүрэшэгүйгөөр халаһан ...шиные заһахань ехэ хү.... Дүршэл шадабари ехэ...тэн ажалладаг слесарь тэ...заһадаг байгаа.

... хангадаг цехэй мастер ... Васильевич Белоуськов ... байһан хоёр залуухан ...шэд тээшэ хараад:

— ... бэрхэ хэрэг болобо. ...роан цех ажалаа һаатан .... Хара байса Михаилаа ...шань эльгээжэрхёоб.

— ...рис Васильевич! Ганса ...тэрэ машина заһажа ша...һөө һаяхан мастерской ... һэн.

— ...стерской соо гэнэ гүш?

... мастерай шарай гэрэл...бо. — Ну, хүбүүд, түр...о, намай хэлээ гэгты.

... дороо, Борис Васильевич, ... бидэ хамһалсахабди, ..., тэдэ хоёр шамдуу ... гарабад.

...бушхан шииганаһан ма...ргэдэ тоһо, уһан боло...нэгэ хүнэй түргэн ажал...гдана. Халуун уһа ... багахан нүхэн соо га... шүрэбүүдые мушхана. ...һанда, түмэртэ халаха...ша, харин бариһан бээ... һаатуулхадань: — ах, ... — гэжэ тэрэ өөртөө ... улам түргэдэн, шүрэ... мушхажа оробо.

...нно халуун уһа эбэр... машинын гол частьнуудаа... ...дэншье слесарьнууд ...гдэжэ заһадаг байгаа. Харин мүнөө дядя Миша гээд, залуушуулай хүндэлдэг энэ слесарь оролдосотой бэрхэ хүн тула даа, ойр зуурахана гансаараа заһажархихань ёһотой.

Энэ үеэр газааһаа тугаарай хоёр хүбүүд орожо ерээд, даараһан гарнуудаа һэжэрэсэгээн:

— Дядя Миша! Хоолойнууднай уһагүй боложо хүрэшоод, гарымнай хайрана, хэдэн шүрэб яашье мушхажа ядаад ерэбэбди.

— Хүбүүд! Тэрүү бүдэй таһархай халуун тоһон соо хээд, түлхюурэй эшэ оройжо, түргэн мушхагты. Шүрэбэй хоёр хажууда хабтагайнуудые табяад, тэрээн дээрээ үбдэглэхэдэтнай, хүйтэн түмэр хайрахагүй. Зай, түргэлэгты, минуташ үнэтэй, цехүүд зогсошоод байна.

— Бултынь хэхэбди, — гэлдээд, тэдэ хоёр углууда байһан бүдэй таһархайнуудые абажа машинын халуун тоһон соо зуураад, бушуу гарабад.

Үбэлэй һүүл һара гараһаншье һаа, хүйтэн һалхин шэрбэжэ байба. Мүнөөхи хоёр хүбүүд слесариин заабаряар юу хээгээ зохёогоод, дуутай шуутайнууд ажаллажа оробод. Нэгэ шүрэб мушха мушхаһаар арай гэжэ абаад, шэные һэлгэн шүрэбдэбэ. Хоёрдохи шүрэб мушхажа байхадаа, баһал бээрэжэ, гарнуудаа һэжэрэн дэбхэрэлдэбэ. Тоһон болошоһон бээлэйтэй нюдарганууудаараа боксдолдоодшье үзэнэ.

Нэгэ час үнгэрөөд байхада машинаньшье, хоолойньшье заһагдаад, халуун уһан, уурал цех бүхэндэ дамжуулагдаа.

— Михаил Григорьевич! Мүнөө хабартаа маанадые слесариин мэргэжэлдэ һаргаарайгты,—гэлдэн, тэрэ хоёр хүбүүд тэрээндээ хандана.

— Һургахаб, һургахаб хүбүүд! Ерэхэ эдыдэ намһаа үлүү мэргэжэлтэй слесарьнууд болоод байхат гэһээр цехтэ ороно.

Железнодорожно райсоведэй депутат нүхэр Рубцов иигэжэ хүдэлдэг, залуу үетэндэ туһалдаг юм.

Мүн бүхы соцгородоо хүйтэн уһаар хангаха, бүхы заводоо халуун уһаар, ууралаар хангаха һайн дурадхал оруулаад, тэрэнь бодото дээрээ бэелүүлэгдээ һэн. Юуб гэхэдэ, шэнэ гэр барижа ороһон хүдэлмэришэд үргэлжэ уһаар дутадаг байгаа бшуу.

Нүхэр Рубцов — мүн баһа ажаһуудалай комиссиин, арадай дружинын, 41-дэхи һургуулиин түрэлхидэй комитедэй гэшүүн. Тиимэһээ һунгагшадайнь зүгһөө, илангаяа олон дурадхал болон һанамжанууд, эрилтэ, гомдол тухайшье бэшэгүүд нүхэр Рубцовто орожол байдаг. Энээндэнь нүхэр Рубцов тон анхаралтайгаар хандадаг. Тиимэл хадаа бүришье суутай болоо бээ.

Һаяхан райгүйсэдкомой түрүүлэгшын кабинет соо Михаил Григорьевичтой уулзашоо һэмди. Районой түрүүлэгшэтэй олон хэһэг бэшэгүүдые хаража байба.

— Эндэ зургаан айлай эрилтэ бии. Тэдэнэр ехэ гэрэлтэй, һайн шифоньер абаха гээд үнии заяанай хүлеэнхэй. Тэдэниие эндэхи магазиндаа асаруулжа болохогүй гү гэжэ асуужа бэшэнэ,—гээд, нүхэр Рубцов хэлэбэ.

— Тэдэндэ заабол туһалха ёһотойбди. Энээн тухайда эндэхи магазинһаа мэдээд, мебельнэ комбинат ошожо хөөрэлдэхэ болоолта даа, — гэжэ түрүүлэгшэ харюусаба.

— Эндэ хорёод айл гэр байра эринэ. Арбаад айлдань өөрөө ябажа хараа һэм. Ехэнхинь хүүгэд, бүлэнэр олотой, айлаар сугтаа байдаг.

— Тэдэниие байратай болгохые оролдохобди, Михаил Григорьевич, депутат Доржи Жимбиевтэй сугтаа ябаад, тэдэ айлнуудай байдал, байрые шалгаарайгты. Үшөө бани, хүүгэдэй саадуудта хүрэжэ гарахаяа бү мартаарайгты, — гээд, түрүүлэгшэ баһа дурадхаба.

Энээниие депутат Рубцов аргагүй зүбшөөжэ һуугаа бэлэй.

Тиихэдэ һүниин халаанда ажаллаһан байбашье, унтангүйгөөр, мебельнэ комбинат ошоо һэн. Тиигээд зориһоноо бүтээгээ ха...

Михаил Григорьевич ёһотойл депутат хүн, зоной гүйлтые ехэ анхаралтайгаар дүүргэдэг, хүсэ шадалаа гамнангүй оролдодог. Иимэ хүниие хэдэн удаа депутадаар һунгахада буруу болохогүй» гэжэ һунгагшадынь нүхэр Рубцовые хододоо магтан байдаг.

Н. Цынгуев.

НЭГЭ ЗУРАГ ТУХАЙ

Эстетикын асуудалаар хөөрэлдөөн

Буряадай уран һайханай музей соо ороһон лэ хүн нэгэ үргэн хэмжээнэй зурагай урда удаан байжа гарадаг. Энэмнай залуу уран зурааша Дашанима Дугаровай бүтээһэн «Басага хүргэлгэн» гэжэ зураг юм.

...Басага хүргэлгэн хэр үгһөө буряад арадай ехэл һайндэр байһан юм. Ёһо гурИмынь, зугаа нааданиинь, бэри хүбүүнэй хубсаһа хунарынь мүнөө болотор арад зоной дунда үльгэр домог мэтэ дамжан ябадаг.

Басага хүргэлгын эдэ бүхы ёһолол сооһоо залуу уран зурааша тон һонирхолтой, зүрхэ хүдэлгэмэ нэгыень шэлээ юм байна. Энэнь басаганай мордолго болоно.

...Зунай үдэшэ намжаарна. Алтан шара, гуулибтар, бүри саашаа болоходоо, ногообор үнгэнүүдээр тэнгэриин хаяа будаатай. Һээгы гэр, моритой хүнүүд, бэри-басаган—эдэ бүгэдэ тэрэл элшэ туяагаар юрөөгдэнхэй. Иимэ үнгын наадан соо толгойгоо халта хазайд гүүлэһэн бэриин бүхы бэень ямаршьеб уян зөөлэн маягаар халима дүүрэн. Тиихэдэ урда ябаһан моритой хүниинь орожо байгаа наранай бүхы гэрэл туяае бэедээ шэнгээн, тус зурагай, үнгэ зүһын орьёлмо хүсые тэмдэглэхэ зуураа, бүхы зурагай удхын түлхюур болоно бшуу.

Энэ зурагай композицинь яһалал шүүгдэнхэй, ухаалагдан бодожо үзэгдэнхэй байна, тиимэһээ удхыень ойлголгодо һайн нүлөө үзүүлнэ...

Гэрээ гурба тойроһонойнгоо удаа добо дошотой газараар сэхэ ман тээшэ басага мордохуулаашад ерэжэ ябана. Моридой огсом дабшалгые бэри-басагые энжэтэйнь ашааланхай энгин тэмээнэй аалин алхадал барина хэбэртэй. Энэ зураг хараһан хүн бүхэн түрүүл зэргэдэ ябалсаһан моритой гурбаниие гансата анхараадхиха. Эгээл түрүүшынь моритой хүн илангаяа һонирхолтойгоор үзэгдэнэ. Хойноһоонь хүсэхөөр ябаһан бусад моридойнгоо түруунай түбэрөө унхидаһан хүлэгынь байжа ядашанхай. Хазаарайнгаа жолоо саб шүүрэһэн эзэниинь дүрөө дээрээ бодонхой. Тэрэнэй хүсэн түгэлдэр бэеһээ залуугай охин халижа байхадал гэнэ. Уйдхар гашуудалда эзэлэгдэнхэй, уруу дуруу, айнги һууһан бэри-басаганай, удаахан алхалһан тэмээнэй хажууда тэрэнэй хүйхэр мундуу түхэл, үүреэлһэн мориниинь илангаяа һонирхолтой. Яахадааб гэхэдэ, энэ жэшээжэ үзэлгэн, хоёр ондоо ябадал бүхы хуримай, мордолгын гүн удхые тобойсо гаргана бшуу. Урдын бэриин ямаршье эрхэгүй, эрэдээ, гэртэхиндэнь үгэ дуугүйгөөр дарлагдадаг байһаниинь мэдээжэ ха юм. Энэл талыень бүри онсолон тэмдэглэхын тула уран зурааша үшөө нэгэ моритой хүниие харуулаа гээшэ ха. Тэрэнь бэри-басаганай зүүн гар тээһээ моринойнгоо дэлһэндэ няалдашанхай гүйлгэн ерээд, амадахаяа зэһэнхэй. Иигэжэ моритой хүнүүдээр бэри-басагые тойруулхадаа, тэрэнэй замые хаалгахадаа, Д. Дугаров айлай бэри болоһон басаганай ажабайдалай сүлөөгэй алдагдаһые онсолно бшуу.

Добын саанаһаа моритой хүнүүд гаража гаража байна. Мордолгын сценын хүсые харуулхын зорилгоор уран зурааша тэрлигүүдэй намираае, моридой һүүлнүүдэй дэгдэлгые тон зүб зураглана. Тиихэдэ бүри саана, холо ябаашадые тодорхойгоор бэшэ, харин һүүдэр шэнгеэр зураашань зүбтэй, хүнгэн шуран, шубуудай ниидэлгэ шэнги гүйдэлтэй таарана гэжэ һанамаар.

Байгаали тон этигэмэ үнгэ зүһэнүүдээр шэмэглэгдэн харуулагданхай. Үүлэд илангаяа һонирхолтойгоор зураатай. Тэдэнэр моритойшуулай дабшаһан зүг тээшэ тэгүүлэнхэй байжа, зурагай юрэнхы ритмые хүгжөөлсэнэ.

Гадна һайндэрэй баяр, зоной хүлгөө тэмдэглэхын тула ногообтор дэгэлтэй, ташуур далганажа байһандал зогсоһон эрэ хүниие, арай обёорогдомоор харагдан байһан хоёр эхэнэрнүүдые уран зурааша тон зүб харуулаа.

«Басага хүргэлгэн» гэжэ зураг манай жэнхэни буряад зоной ажабайдал, ажаһуудалда ходо дайралдадаг үнгэнүүдые шадамар бэрхээр хэрэглэжэ бүтээгдэһэндэ ехэл зүрхэ сэдьхэл хүдэлгэнэ гэжэ һанамаар. Жэшээлхэдэ, арадайнгаа жэнхэни шэнжые тэмдэглэхын зорилгоор — шара торгон хүбөөтэй ногоон бүһэ, сэнхир хүхэ тэрлиг, ягаа-улаан бүүргэ гэхэ мэтэнүүдые болон бусад зүйлнүүдые оруулна. Тиихэдээ тон зүбөөр үнгэ зүһэнүүдэй буляалдаа, таарлдаа сахижа шадана.

Тобшолходо, «Басага хүргэлгэн» гэжэ Д. Дугаровай уран зураг нилээд бэлиг шадабаритайгаар, хэшээл оролдосотойгоор, хурса тодоор, гүнзэгы мэдэрэлтэйгээр бүтээгдээ гэжэ хэлэлтэй.

Тус уран зураг соо урдын сагай байдал харуулагдаашье һаа, ерээдүйн һайхан байдалай этигэл найдал, хүсэл дүүрэн гэжэ һанагдана.

Үргэн талын эзэд болохо буряад зоной сэдьхэл зүрхэн, хүсэ шадал зураглаһан Дашанима Дугаровай «Баса хүргэлгэн» гэжэ уран зураг хадаа манай залуу искусствын нэгэ амжалтань болоһондонь баясамаар байна.

Цыренжаб БАЛДАНО,
искусствовед.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: уран зурааша Д. Дугаровай «Басага хүргэлгэн» гэжэ зураһаа репродукци.

А. МАНТАЕВАЙ фото.

● *Намарай этюд*

АМАРАЛТЫН НЭГЭ ҮДЭР...

Жэлдээ хоёр дахин хабар болодог юм гээ һаа, олохон хүн этигэхэгүй байха. Нэгэ иимэ ушар намтай тохёолдоогүй бол, бишье юрэ этигэхэгүй бэлэйб.

Энэ һарын эхёэр һэн. Амаралтын нэгэ үглөөгүүр эртэхэн бодожо, гурбадахи номерой автобусто һуугаад, городһоо зүүлжэ гарабабди.

«Сүлөөтэйл байбал, амаралтынгаа үдэрые городой хүрээһээ саашаа гаража, ой соогуур гү даа, али талаар—сэбэр агаарта ябажа үнгэргэхэдэ ехэл зохид». Иигэжэ бодожо һуутарни уданшьегүй «Үрэ-жэмэстэ станци хүрэжэ ерэбэбди» гээд, кондуктор эхэнэр соносхобо.

Автобусһаа буугаад, зүүн хойшоо ой руу ошоһон зүргэ харгыгаар зүглэн ябабабди. Наран һаяхан гарабашье, наартай илдамханаар энеэбхилэн игаана.

Ойн захада хүрэжэ ябатараа, сэнхир хүхэ сэсэг харажархибаб. «Ой тайгын сэсэг мүндаха бэшэ даа, намар ургадаг ямар нэгэн сэсэг лэ байгаа ааб даа» гээд, алад гарахаяа ябатараа, гэнтэ хажуудань зогсошобоб. Ажаглан хараһаар байтарни юрын сэсэг бэшэ, харин... ургы хэбэртэй болошобо. Хүхэхэн ургы, танил дүтэ ургыхан! Тээд иимэ орой, намар болоһон хойно ургы сэсэг ургаха гэжэ яагаа жэгтэй гээшэб?! Хажуудамни ябаһан хани нүхэдни баһал: «Ургы ёһоороо байна!» гэжэ баталан хэлэбэ.

Ургы ёһоороо даа! Эгээл иимэ сэсэгүүд — сэнхирхэн хүхэ ургынууд дулаан хабар ерэһэнэй дохёо тэмдэг үгэжэ, Цайдам нютагайм ойн үбэрөөр, орьёл үндэр Үхэр-хаан уулын хаягаар үй түмөөрөө ургадаг һэн лэ.

Октябрь һара гараад байхада урин хабарай һүлдэ тэмдэг—ургы сэсэг олоһондоо ехэ баясажа, тэрэ сэсэгээ үндэһэ шоройтойнь дүмүүхэнээр татажа абаад, гэртээ асаржа, уһатай шэлдэ һуулгабаб.

Байгаалиин иимэ һонирхолтой үзэгдэлэй нюусые хэнһээ һуража, мэдэхэмни ааб гэжэ байтарни, уданшьегүй «Буряад үнэнэй» хуудаһанда фенолог Иннокентий Котовой иимэ тэмдэглэл толилогдошобо: «Октябрь һарын түрүүшын хахадта айхабтар дулаан үдэрнүүд үзэгдэдэг. Иимэ дулаан үдэрнүүдтэ ойро зуурын саг соо элдэб хорхой шумуул ами орожо, эрбээхэй, боргооһо, батагана ниидэхэ, аяр хагдан дээгүүр таршаа һүрэхэ, бута шадараа шоргоолжон гүйлдэхэ. Иигэжэ дулаархадань, уляаһа, бургааһаншье гүлгэлжэ, тэрэнэй халиһан задаршадаг. Тиигэжэ хабарай тэмдэг үзэгдэхэдэл гэдэг. Ургы сэсэгэй хэнзэлэшоодшье байха ушар бии»...

Һонирхоһон «нюусамни» иигэжэ бэлээр элиршоо бэлэй.

Энэмнай амита алтан дэлхэй дээрэ үзэгдэдэг хоёрдохи зулгы хабар, хоёрдохи залуу наһан бэшэ аал?! Зарим ушарта залуу наһан дахин ерэдэг, жэлдээ хоёр дахин хабар болодог гээ һаа, мүнөө этигэхэ байнаб. Иимэ ушар үе үе болоод, ойро зуурхана үзэгдэдэгшье һаа, жэгтэй гоё, зохид һайхан лэ!

Ц. Будаев.

● # Һайшаалтайшье, магтаалтайшье

Республикын культурын министерствын аман зохёолой концертнэ бригада Хоринин соёлой байшангай агитколлективтэй хамта августын 20-һоо октябриин 10 хүрэтэр табин хоногой туршада Хоринин үйлэдбэриин управлениин колхоз, совхозуудай үбһэ, таряа хуряалгын, гүрэндэ таряа худалдалгын үедэ һонирхолтой концерт харуулаа. Концертнэ бригада болон агитколлектив «Первомайский», Хэжэнгын, Чисаанын, Анаагай, Үдын, Хүрбын совхозуудай, «Дружба», «Победа», «Коммунизм» колхозуудай һуурин газарнуудаар ябажа, 32 удаа концерт наада харуулһан байна. Тэдэнэрэй концертые 3800 хүн хараа.

РСФСР-эй арадай артист Ч-Н. Г. Генинов, РСФСР-эй габьяата артистнар Т. Е. Гергесова, Н. Б. Таров, Буряадай АССР-эй габьяата артист Ц. Б. Дамдинов болон бусад соёлой байшангай хүдэлмэрилэгшэд нүхэд Жапов, Нифонтов, Васильев, мүн бэшэ нүхэдүүдтэй хамта арад зоной сэлмэг сээжэ, һонор һонирхолдо сэнгүү баярай «сэсэг» таряа.

Наһа ехэтэй болоод гүрэнэй тэдхэмжэдэ гараһан артистнар буряад, монгол болон бусад дуунуудые яһала ирагуу һайханаар дуулаа, шорон хурса, шог үгэнүүдые топ мэргэнээр хэлээ, хатар танца наадаа. Бэшэшье һонин номернуудые харуулаа. Нүхэр Генинов миниатюрна бишыхан зүжэг наадаа. Хаа хаанагүй ябаһан газар бүхэндэнь тэдэнэрэй табиһан наада һонирхожо, һайн сэгнэлтэ үгэһэн байна.

Р. Цымпилов.

Баунтын тайгада

«Булган бушуу хүтэ, хэрмэн хэсүү хүтэ» гэһэн ангуушад тухай аман үгэ бии. Мүнөө ангуушадай хабаяа харуулха, эдиеэ эршэдхэхэ эгээл тэрэ үень ерэбэ.

Баунтын ой тайгын модон шаралжа, набша намаагаа гүбиһөөр үнинэй. Уһа горходшье мүльһэтэн захаараа зайр даарта баригдаа. Һарьдагай орой хүбэн сагаан хүнжэлөөр хушаатай. Эндэхи ангуушад отог балгаһандаа байрлажа эхилээ.

Баунтынхид намарайнгаа агнууридаа зунһаа хойшо бэлдээ. Штатна ангуушад хүбшэ тайгада байраяа барна. Ангуушадай 300 гаран байра бии болгогдоһон байна. Гаталашагүй буртаг шэрэнги соогуур ябаха зүргэ жэм заһатданхай. Холын тайгада ороор ангуушадай хэрэглэхэ зэр зэбсэг, хүнэһэ хүшэ абаашагдаба.

Уакитын ангуушад мүнөө жэл агнууриин шэнэ бааза түхеэрһэн байна. Буу зэмсэг олоор бэлдэбэ. Ангуушадай тайгада гараад байха байра болон бусад бүхы зохид байдал бии болгогдобо.

Эвенкэ колхознигууд мүн лэ хэрмэшэлгэдээ һайнаар бэлдээ. Тэдэнэр өөһэдынгөө унаха унаа—оро шэлэжэ абаа. Агнуури хэхэ хэлсээ баталаа.

Октябриин эхеэр агнуури хээд туршаа. Тиигэжэ Багдаринай ангуушан П. Щербаков аймагай түбтэ ойрын тайгада гараад ерэхэдээ 9 хэрмэ бариба. Хэрмэн энэ жэл элбэг.

Баунтын тайгаар нохойн хусаан, буугай абяан дуулдажа, агнуури түлэг эхилбэ.

П. Казаринов.

Сагай уларил

Улаан-Үдын гидрометобсерваториин мэдээсэһэнэй ёһоор, мүнөөдэр республика доторнай бага зэргэ үүлэтэй байха, шииг нойтон орохогүй. Баруун зүгһөө һулаханаар һалхилха. Улаан-Үдэ городто үглөөгүүр 3—5 градус хүйтэн, үдэртөө 5—7 градус дулаан болохоор багсаагдана.

Октябриин 18—19-нэй үдэрнүүдтэ республика дотор бага зэргэ үүлэтэй байха, саһа шуурган болохогүй. Зүг бүхэнһөө һулаханаар һалхилха, һүниндөө 6—11 градус хүйтэн, үдэртөө 4—9 градус дулаан байхаар хүлеэгдэнэ.

МОНГОЛ-СОВЕТ ХАНИ БАРИСААНАЙ һАР

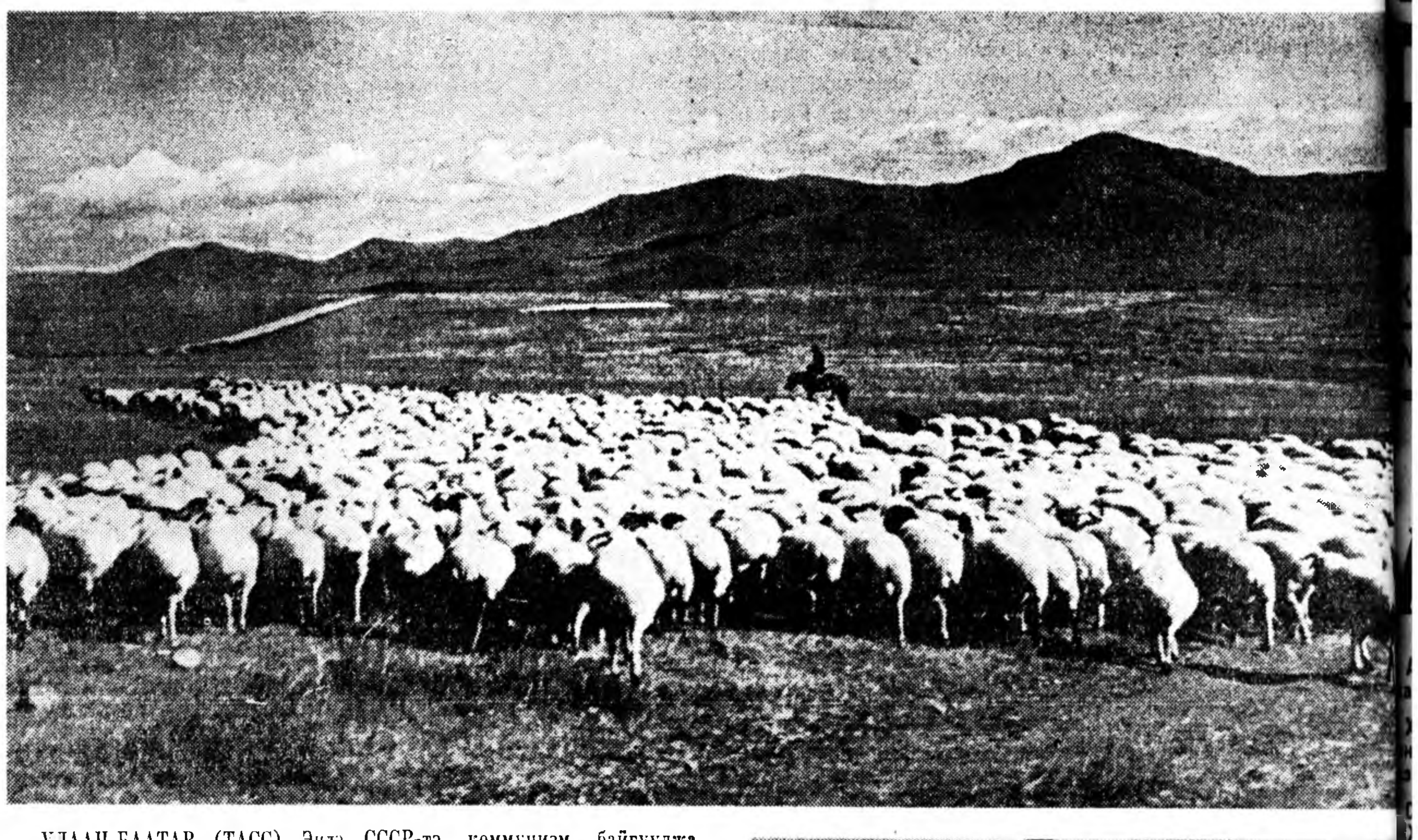

УЛААН-БААТАР, (ТАСС). Эндэ Монгол-совет хани барисаанай һара амжалтатайгаар үнгэргэгдэжэ байна.

Энэ һарын ябажа байгаа үедэ монголой ажалшад совет хүнүүдэй ажабайдал, ажал хүдэлмэритэй танилсана. Монгол ороной хото болон хүдөөгэй үргэн түмэн ажалшадай дунда лекцинүүд уншагдана, совет фильмнүүд табигдана. Мүн Монгол орондо социализм байгуулхадань туһалалсажа байгаа совет мэргэжэлтэдтэй уулзалганууд эмхидхэгдэнэ. СССР-тэ коммунизм байгуулжа байгаа байдалые харуулһан фото зурагай выставкэ, совет номой болон совет уран зураашадай зохёолнуудай выставкэнүүд Монгол ороной хото болон хүдөө нютагуудаар нээгдэнхэй.

Агууехэ Октябриин 46 жэлэй ойе угтуулан, монгол-совет хани барисаанай һарын хүндэлэлдэ монголой хүдэлмэришэд болон хүдөөгэй ажалшад өөһэдынгөө ажал хүдэлмэриин амжалта илалта тухайгаа элидхэнэ.

Монгол хани нүхэд—манай айлшад

Монгол-Совет хани барисаанай һарын үнгэргэгдэжэ байһан энэ үедэ Агын Буряадай национальна округто аха дүү Монголой делегаци айлшалхаар ерэбэ. Тус делегаци партийна болон хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдһөө бүридэнэ.

КПСС-эй окружной комитедэй нэгэдэхи секретарь Н. Г. Макаров хүндэтэ айлшадтай уулзажа, партийна ажалай дүй дүршэл, колхоз, совхозуудайнгаа илалта туйлалтанууд тухай болон округайнгаа экономикын болон культурын саашадахи хүгжэлтын хараа түсэб тухай хөөрэжэ үгэбэ.

Монгол хани нүхэд «Победа» колхозой таряалан болон фермэнүүд дээгүүр ябажа һонирхобо.

(ТАСС).

Монгол орондо арадай засагай жэлнүүдтэ экономикын, улас түрын болон соёлой хүгжэлтын талаар гайхамшагта илалтанууд туйлагдаба. Промышленность болон газар таряалан үргэн далайсатайгаар хүгжэжэ, арадай ажахыданилээд ехэхэн һуури эзэлдэг болобо. Гэбэшье мал ажахы тус ороной үндэһэн баялиг болоно. Монгол Арадай Республикын уужам үргэн тала нютагуудаар олон сая адууһа мал бэлшэнэ. (Дээдэ зураг). Морин—монгол хүнэй хамагай ойрын хани. Холошье, ойрошье ябахадаа—морёо укаад дабхидаг монгол хүнэй хэтын заншал юм. (Доодо зураг).

Ф. СОРОКИНОЙ фото.

СПОРТЫН ҺОНИН

ДОЛООДОХЁО ЧЕМПИОН БОЛОБО

ВРАЦЛАВ. Европын баскетболистнуудай дунда чемпионой нэрэ зэргэдэ хүртэхын түлөө тээсгэн наадан эхилһэн юм. Эндэ хабаадалсаһан СССР-эй баскетболистнуудай команда бүхы гүрэнүүдэй шамбайнуудтай шадамар бэрхээр наадажа, түгэсхэлэй тулалдаанда хабаадалсаха эрхэ олоһон байгаа. Түгэсхэлэй энэ нааданда Польшын баскетболистнуудые 61:45 гэһэн тоотойгоор шүүжэ, долоодохи жэлээ алтан медальда хүртэбэ. Европын чемпионой нэрэ зэргэдэ хүртэхын түлөө болоһон XIII уулзалгын дүн хаража үзэхэдэ иимэ: СССР—нэгэдэхи һуури эзэлээ. Польшо, Югославиин, Венгри, Болгариин командануд удаадахи һууринуудта гаранхай. Эндэһээ саашаа Испани, Бельги, Израиль, Чехословаки, Румыни, Итали, Франци, Финлянди, Турци, Голландиин командануд гараһан байна.

АЛТАН МЕДАЛЬНУУД ОЛОШОРНО

ТОКИО. Эндэ уласхоорондын спортсменүүдэй дунда долоон хоногой мүрысөөн үнгэргэгдэжэ байнхай. Шанга тулалдаанда хабаадалсажа байһан СССР-эй спортсменүүд эндэ ехэ амжалта туйлана. Севастополь городһоо ерэһэн арбан табатайхан һурагша Г. Прозуменщикова бассейн соо 200 метр брассаар һамархадаа һайн саг харуулжа, түрүү һуури эзэлээ. Тиигэжэ тэрэ хоёрдохи алтан медальда хүртэбэ. Мүн Москвагай һурагша В. Мазанов нюрган дээрээ һамархадаа гурбадахи һуури эзэлээ. Европын чемпион, москвич В. Кузьмин 100 метрэй зайда баттерфляй һамаралгаар хоёрдохи хүн фиништэ хүрэжэ ерээ. Хойто үдэрынь мэргэн буудагшадай мүрысөөнэй болоходо СССР-эй түлөөлэгшэд А. Удачин, В. Столыпин гэгшэд һайн үрэ дүн харуулаа. Эдэнэр пистоледээр буудахадаа 561, 554 очконуудтай боложо, түрүүшын хоёр һуури эзэлээ.

Мүн СССР-эй спортсменкэнүүд Г. Попова, Т. Щелканова гэгшэд командадаа мүнгэн медальнуудые асараа. Попова 100 метрэй зайда урилдахадаа хоёрдохи һуури эзэлһэн, Щелканова 6 метр 29 сантиметр утые харайжа, хоёрдохи һуури эзэлһэн байна. Эдэнэрэй удаа ядро түлхилгоор, диск шэдэлгээр болоһон шанга тулалдаанда Тамара Пресс шалгаржа, үшөө хоёр алтан медаль командадаа бэлэглэбэ. Тамара Пресс ядро түлхихэдөө 17 метр 27 сантиметр, диск шэдэхэдээ 53 метр 21 сантиметртэ хүргэжэ, хамаг зониие гайхуулаа, баясуулаа. Челябинск городһоо ошоһон Г. Кондрашов балта шэдэлгээр мүрысэхэдөө баһал һайн дүн харуулаа. Тэрэ олимпиин нааданай чемпион, үнинэй шүүгдэжэ үзөөгүй Америкын түлөөлэгшэ Г. Конноли гэгшые ахижархёо.

УУЛЗАЛГА 2:0 ТООТОЙГООР ДҮҮРЭЭ

ФУТБОЛ. Энэ наадамнай олоной дура зориг буляажа шаданхай. Һаяхан манай СССР-эй суглуулагдамал командын футболистнууд Италиин командатай Европын кубок абахын түлөө хоорондоо наадаа. Футбол наадахадаа шадамар бэрхэ командануд энээнэй урда нэгэтэшье наадаагүй юм. Тиимэһээ футболдо дуратайшуулай анхаралые ехээр татаһан байгаа.

...В. И. Ленинэй нэрэмжэтэ стадиондо ороһон 103 мянган футболдо дуратайшуулһаа гадна, телевизор, радиоприемнигойнгоо дэргэдэ хэдэн миллион хүн зон суглараа гээшэб. Энэ үдэр Москвагай энэ ехэ стадионой табан мянгаад һуурииие өөһэдынгөө командада туһа нэмэри үгэхөөр элдэб олон плакадуудые, гурбан үнгэтэ тугуудаа бариһан Италиин аяншалагшад эзэлһэн байна. Теэд Италиин аяншалагшад өөһэдынгөө командын нэгэшье һайн добтолго хараагүйнь гэмшэлтэй. Харин хамгаалга, тугшархыень хараһан лэ байха. Манай футболистнууд айлшадайнгаа тала руу эбтэй эетэйгээр, шадамар бэрхээр добтолоо. Иланга, манай командын эгээл набтар бэетэй хурдан солбон Г. Хусаинов Италиин хамгаалагшадта амар заяа үзүүлээгүй. Хусаиновай хоёр удаа шадамар бэрхээр сүмэрэн ороһоной ашаар—нааданай эхилһээр 22,42-дохи минутада В. Понедельник, И. Численко гэгшэд хоёр бүмбэгэ бэлэглэжэ шадаа бшуу.

Уласхоорондын мүрысөө үнгэргэхөөр Польшоһоо ерэһэн судья Р. Банасюк нааданай талмай дээрэ наншалдаа гаргаһан Италиин добтологшо Э. Паскутти гэгшые нааданһаань гаргажа хаяа. Тиигэжэ айлшадай арбан футболистнууд аһан шадалаараа наадабашье, амжалта туйлаагүй. Манай футболистнууд үшөө хэдышье бүмбэгэ сохижо оруулха аргатай байгаа...

Ноябрь һарада манай команда эдэнэйдэ айлшалха болонхой. Советскэ команда хоёрдохи уулзалгадаа нэгэ бүмбэгэ үлүүтэйгээр шүүгдэжэшье болохо...

(ТАСС).

Улаан-Үдын „Байкал“ 14 очкотой үлэбэ

Сибириин болон Алас Дурна зүгэй зонын «Б» классай футболистнууд энэ жэлэйнгээ уулзалгын һүүлшын наада үнгэргэбэ. Владивосток городой «Луч» командада айлшалһан Шэтын футболистнууд талмайн эзэдтэ 3:2 тоотойгоор шүүгдэшоо. Улаан-Үдын «Байкал» команда Благовещенскын «Амур» бүлгэмэйхидтэй наадахадаа, дахинаа һулаар наадажа, 2:1 тоотойгоор шүүгдээ. Тиигэжэ Улаан-Үдын «Байкал» командаа 14 очкотой боложо, һүүлшын һуури эзэлбэ. Томскын футболистнууд Новосибирскын «Сибсельмаш» командые 1:0, Красноярскын футболистнууд Прокопьевскын командые 1:0, Омскын мастернууд Барнаулай «Темп» бүлгэмэйхидые 3:1 тоотойгоор шүүгээ. Тиихэдэ Комсомольск-на-Амуре Ангарск городуудай командануд уулзалгаяа тэнсэлгээр дүүргэһэн байна.

В. Моргунов.

БУРЯАД ҮНЭН

4-лэхи нюур
1963 оной октябриин 17.

Хилын саанаһаа

ООН-ой Генеральна Ассамблейн сесси

НЭЮ-ЙОРК, октябриин 12. (ТАСС). ООН-ой Генеральна Ассамблейн үсэгэлдэр үглөөнэй пленарна заседани дээрэ делегадуудай анхаралда гурбан асуудал: Скопледэ (Югослави) газарай хүдэлһэнтэй дашарамдуулан абтаха хэмжээнүүд, Урда Родезидэ туһаламжа үзүүлхэ тухай, Хитадай Арадай Республикын ООН-дохи ёһото эрхыень дахин һэргээхэ тухай асуудалнуудаар комитедэй элидхэл шагнагдаба.

50 гаран гүрэн, тэрэ тоодо Советскэ Союз резолюциин проект оруулһан байгаа. Скопле городто газарай хүдэлһэнһөө боложо тохёолдоһон хохидолые усадхахын тулада Югославида туһаламжа үзүүлхыень ООН-ой гэшүүдтэ хандаһан экономическа, социальна соведэй дурадхалые энэ резолюци соо һайшаагдаһан байгаа.

Советскэ Союзай түлөөлэгшэ Н. Т. Федоренко үгэ хэлэхэ зуура социалис Югославиин аха дүүгэй арад зондо Советскэ Союзай һанаагаа зобожо, шаналжа байһые мэдүүлбэ. Һаяхан болоһон хүсэтэ һалхи шуурганһаа гэмтэһэн Кубын ба Гаитиин арад зондо туһалхын тулада ООН-ой гэшүүд анхаралаа мүн лэ хандуулхыень Н. Т. Федоренко уряалба.

23 гүрэнэй түлөөлэгшэд үгэ хэлэжэ, дурадхагдаһан резолюциин проектые дэмжэжэ байһан тухайдаа, тэрэшэлэн гэмтэлдэ ороһыень мэдэрээд, шаналжа байһан тухайдаа Югославиин арадта, правительствада мэдүүлбэ. Заседаниин эсэстэ Генеральна Ассамблей дурадхагдаһан резолюциин проектые нэгэн дуугаар һайшааба.

Македонидо болоһон гэмтэлэй түлөө Югославиин арадта, правительствада һанаагаа зобожо байһан бүхы делегадуудта, проект зохёогшодто баясхалан хүргэбэ.

НЬЮ-ЙОРК, октябриин 15. ТАСС-ай корр. Л. Лосев, Л. Величанский, Л. Пономарев гэгшэд нигэжэ дамжуулна: Мавританиин президент Моктар Ульд Дадда гэгшэ Генеральна Ассамблейн үсэгэлдэр үдэрэй заседани дээрэ үгэ хэлээ. Аюулгүйн Соведтэ, экономическа болон социальна соведтэ болон ООН-ой тусхайта бүхы органуудта Африка түбиин түлөөлэлгые үргэдхэхэ тухай Африкын оронуудай бусад делегацинуудай эрилтые энэ хүн дэмжэбэ.

Атомна зэбсэг туршалгые зарим тэды хорихо тухай договорые президент һайшаагаад, буу зэбсэг яаралтайгаар түхеэрэлгэ, бүхы шэнжэ маягай колониализм хадаа амгалан тайбан байдалда аюул тохёолдуулна гэжэ мэдүүлбэ.

Түгэс хүгжэлтэтэй индустриальна оронууд гээгдэнги оронууд хоёрой хоорондохи ехэ илгаае улам гүнзэгырүүлхэгүй ябадалые һэргылхэ хэрэгтэ ООН туһалха бэзэ гэжэ найдажа байһанаа президент мэдүүлбэ.

Моктар Ульд Дадда гэгшын үгэ хэлэһэнэй һүүлээр Ассамблей туһаламжын асуудалаар Урда Родези тухай комитедэй элидхэл зүбшэн хэлсэжэ эхилбэ. Африкын, Азиин ба Латиин Америкын 44 ороной үмэнэһөө Тунисай Урда Родези тухай оруулһан резолюцида 85 хүн дуугаа үгөөд, хоёр хүн буруушаажа, 11 делегат дуугаа барижа октябриин 7-до баталан абтаба. Либериин, Коста-Рикын, Танганьикын делегадууд заседани дээрэ энэ резолюциие дэмжэжэ үгэ хэлэбэ.

Урда Родезидэхи сагаан шарайтанай түлөөлэгшэд зорюута зохёоһон конституциин ашаар засаг түрэдэ оронхой, тус ороной арад зон энээндэнь эсэргүүгээр тэмсэжэ байдаг гээд 44 гүрэнэй проект соо хэлэгдэнэ. «Өөрын засаг түрэтэй энэ колонидохи «зэбсэгтэ хүсэнүүд болон бусад засаг түрые Фильдын правительствада дамжуулха гэжэ Англиин правительствын хараалһан ушар хадаа эндэхи байдалые улам түгшүүрилтэй болгохо байна. Аюулгүйн Совет энэ асуудал хаража үзэһэн байгаа, эндэхи олонхи арад зоной түлөөлэлгэтэйгоор правительство байгуулаагүйдэнь зэбсэгтэ хүсэнүүдые болон бусад эрхэ түлөөлэлгые Урда Родезиин мүнөөнэй правительствада үгэжэ болохогүй гээд Англиин правительствые уряалжа байна. Үндэһэ яһанай илгаа гаргадаг мүнөөнэй конституциие болюулха эрилтэ хэһэн 1962 оной июниин 28-да, октябриин 31-дэ абтаһан Генеральна Ассамблейн резолюцинуудые бэелүүлхэ тухай Англида һануулагдана.

90 делегат дуугаа үгэжэ, хоёрынь (ЮАР, Португали) арсажа, Урда Родези тухай резолюциие Генеральна Ассамблей дээрэ баталан абтаба.

ЮАР-ые Нэгэдэмэл Нацинууд Организациһаа гаргаха!

ООН-ой ТУСХАЙТА ПОЛИТИЧЕСКЭ КОМИТЕ[Д]

НЬЮ-ЙОРК, октябриин 15. ТАСС-ай корреспондент Л. Пономарев иигэжэ дамжуулна:

Үндэһэ яһанай илгаа гаргадаг жэгшүүритэ хараа шугам бэелүүлдэг Урда Африкын Республикын правительствада Нэгэдэмэл Нацинуудай Организациин зүгһөө абтадаг хэмжээнүүд хүсэ багатай байшоо гү. Үндэһэ яһанай илгаа гаргадаг Урда Африкын правительствада эрид шу[...] хэмжээ абахаар болоо. Энэ асуудал тушаа үсэгэлдэр болоһон ООН-ой тусхайта комитет дээрэ үгэ хэлэһэн Боливиин, Танганьикын, Бразилиин, Польшын ба Югославиин түлөөлэгшэд иимэ эрилтэ хэһэн байна.

Танганьикын делегат юстициин министр Амри Абеди гэгшэ Урда Африкын республикые ООН-һоо гаргаха эрилтэ хэбэ. Политическэ хэрэгээр һуулгагдажа байһан хүнүүдые Гитлерэй аргаар зобоожо туляажа байдаг, оронойнгоо олонхи ара[д]... колониальна дарлалтада бари[...]даг правительствые ООН-до[...]хын аргагүй.

Экономическа болон буса[д ...]ламжа эндэхи правите[...] үзүүлхэеэ болиг лэ гэжэ[...] оронуудта Абеди хандаба. [...] Штадууд, Англи, Франци, Бельги Урда Африкын респ[...] экономико бэхижүүлхэ хэр[...]үргэ дүүргэнэ гэжэ тэрэ [...]бэ.

Урда Африкада бэелү[...] байгаа жэгшүүритэ муухай[...]ка хадаа «Урда Африкын [...] хэрэг» гэжэ харахын арга[...] Югославиин делегат Иоси[...] зааба.

Тусхайта политическэ [...] үсэгэлдэрэй заседани энээ[...]рэбэ. Октябриин 15-да энэ [...] зүбшэн хэлсэлгэ үргэлжэлү[...]

Бундестагай тусхайта заседани болоб[о]

БОНН, октябриин 15. (ТАСС). Бундестагай тусхайта пленарна заседани дээрэ Бундестагай түрүүлэгшэ Герстенмайер канцлер Аденауэрэй тушаалһаа бууһан тухай президент Любке гэгшын бэшэг соносхобо. Канцлертай хамта правительствань тушаалһаа бууха юм. Бундестагай үглөөдэрэй заседани дээрэ шэнэ канцлерые һунгатарнь [...] федеральна канцлерай үял[...] гэхэ юм.

Герстенмайер Аденауэр [...] дестагай заседани дээрэ үг[...]

Редакторай түлөө
М. Н. НИМ[...]

Манай адрес, телефонууд

АДРЕС ОБЪЕДИНЕННОЙ РЕДАКЦИИ: гор. Ула[н-Удэ], улица ЛЕНИНА, 35. Телефоны: редактора—23-67, зам. ре[дак]тора—38-42, зам. редактора—35-84, секретариата—[...] отделов: сельскохозяйственного производства и парт[ийной] жизни—47-59, 35-14, промышленного производства и пар[тий]ной жизни—48-89, 33-61, корректорская—35-95.

Улица ЛЕНИНА, 26. Телефоны отделов: идеологич[еского] —24-74, советского строительства и быта—34-93, раб[отни]ков и писем—25-41, 38-30, информации—32-74 и перев[ода] 34-05.

гор. Улан-Удэ, типография Министерства культуры Бурятской АССР.

Н—00553. Зак. № [...]